

Gemeente
Coevorden

Veur mekaor

*Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning
2012-2016*

Veur mekaor

Inhoud

Voorwoord	06
-----------	----

Leeswijzer	08
------------	----

Samenvatting	10
--------------	----

Vijf jaar Wmo	13
---------------	----

<i>Aanleiding</i>	14
<i>Compensatieplicht</i>	14
<i>Evaluatie 2008-2011</i>	14
<i>Het loket</i>	15
<i>Financiën</i>	15
<i>Gemeente als eerste overheid</i>	16
<i>Decentralisatie</i>	16

Coevorden in beeld	17
--------------------	----

<i>Demografie</i>	18
<i>Arbeid</i>	18
<i>Jongeren</i>	19
<i>Opleiding</i>	19
<i>Basisvoorzieningen</i>	20
<i>Wmo voorzieningen</i>	20
<i>Individualisering</i>	20

Visie op het sociale domein	21
-----------------------------	----

<i>Visie</i>	22
<i>Speerpunten</i>	23
1. Integraal werken	23
2. Gebiedsgericht werken	23
3. Eigen kracht	23
4. Financieel toekomstbestendig	23

THEMA 1 MEE DOEN

<i>Leefbaarheid</i>	26
<i>Algemene voorziening</i>	27
<i>Samenloop van regelingen</i>	27
<i>Doe-Mee-Pas</i>	27
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	28
<i>In de praktijk</i>	28

THEMA 2 OPGROEIEN

<i>De jeugd in Coevorden</i>	29
<i>Jong in Coevorden: sluitende keten</i>	29
<i>Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd</i>	30
<i>Sport</i>	30
<i>Cultuur</i>	30
<i>Het voeren van regie: meepraten en.. meedoen!</i>	30
<i>Decentralisatie Jeugdzorg</i>	31
<i>Pilot in Drenthe</i>	31
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	32
<i>In de praktijk</i>	32

THEMA 3 INFORMEREN

<i>Het klantcontactcentrum</i>	33
<i>Eigen kracht</i>	33
<i>Sociaal netwerk</i>	33
<i>Algemene voorzieningen</i>	34
<i>Informeren</i>	34
<i>Adviesorganen en gesprekspartners</i>	34
<i>Wmo-raad</i>	34
<i>Beraad Wonen, Welzijn en Zorg</i>	35
<i>Stichting Platform Gehandicaptenbeleid</i>	35
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	36
<i>In de praktijk</i>	36

THEMA 4 ZORG VOOR EEN ANDER

<i>Het onderscheid</i>	37
<i>Mantelzorg</i>	37
<i>Vrijwilligers</i>	38
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	39
<i>In de praktijk</i>	39

THEMA 5 VOORZIENINGEN

<i>Keuzevrijheid en verantwoordelijkheid</i>	40
<i>Hulp bij het huishouden</i>	40
<i>Vervoer</i>	41
<i>Begeleiding</i>	41
<i>Schuldhelpverlening</i>	42
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	42
<i>In de praktijk</i>	42

THEMA 6 OPVANG EN OGGZ

<i>Opvang en OGGZ</i>	43
<i>OGGZ-netwerk Coevorden</i>	43
<i>Een meldpunt</i>	43
<i>Woonkansbeleid</i>	44
<i>Beleidsuitgangspunten</i>	44
<i>In de praktijk</i>	44

<i>Inkomsten</i>	<i>46</i>
<i>Gemeentefonds</i>	46
<i>Eigen bijdragen</i>	46
<i>Uitgaven</i>	<i>46</i>
<i>Hulp bij het huishouden</i>	46
<i>Woonvoorzieningen</i>	47
<i>Hulpmiddelen</i>	47
<i>Vervoer</i>	47
<i>Indicatiestelling</i>	48
<i>Conclusie</i>	<i>48</i>
<i>Meerjarenprognose</i>	48
<i>Effect van reeds ingezette maatregelen</i>	48
<i>Toekomstige maatregelen</i>	48

Evelien van Hillo-Wolting, drijvende kracht achter de maandkrant de Daler Lelie uit Dalen

"Ik voel me bevoorrecht en vanuit dat gevoel wil ik wat terug doen voor de maatschappij. Als ik de andere vrijwilligers zie, die in weer en wind de krant bezorgen, ben ik daar hartstikke trots op. Dan voel ik echt die verbondenheid van: je doet het samen."

Voorwoord

Veur mekaor

Het is 'veur mekaor'! Er ligt een nieuw beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2012-2015. In deze financieel moeilijke tijden was het geen makkelijke opgave om tot een verantwoord Wmo-beleid te komen. Gemeenten krijgen er meer taken bij, maar ontvangen minder budget vanuit het Rijk. In de gemeente Coevorden hebben we dit aangegrepen als een kans. Door Wmo-taken slim te combineren, kan er een beter aanbod worden gedaan aan inwoners, een impuls worden gegeven aan de leefbaarheid van wijken en dorpen en kunnen de kosten worden beperkt.

Hoe we dat doen? Bijvoorbeeld door gebiedsgericht te werken. Door vergrijzing en ontgroening komt de leefbaarheid van onze wijken en dorpen onder druk te staan. Door voorzieningen dichtbij inwoners te organiseren, ontstaat er een impuls voor de leefbaarheid. Denk bijvoorbeeld aan het opzetten van een boodschappenservice voor inwoners die slecht ter been zijn. Deze service kan worden verleend door inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zo slaan we twee vliegen in één klap. Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen en inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt leveren een belangrijke bijdrage aan onze samenleving.

Dit gaat niet vanzelf. De komende tijd vragen we meer van inwoners die dat financieel en sociaal kunnen dragen. Op die manier blijft het mogelijk om inwoners die het écht nodig hebben, te blijven ondersteunen. Samen zorgen we voor een leefbare samenleving waaraan iedereen kan meedoen. Laten we dat 'veur mekaor' doen!

Wethouder Truus Pot-Eland

Sociale zaken, welzijn, plattelandsvernieuwing en accommodatiebeleid

Leeswijzer

Dit Wmo-beleidsplan heeft een looptijd van vier jaar en heeft betrekking op de periode 2012 tot 2016. In dit beleidsplan worden de hoofdlijnen van het beleid van de gemeente Coevorden geschetst.

Dit plan is geschreven voor de val van het kabinet op 23 april 2012. De val van het kabinet heeft als consequentie dat een aantal decentralisaties later plaats vindt dan verwacht. De decentralisaties worden echter wel verwacht binnen de periode waarop deze nota betrekking heeft (2012-2016). Er is daarom besloten om de visie die in dit plan is opgenomen niet aan te passen.

Dit beleidsplan is als volgt opgebouwd. Eerst wordt stilgestaan bij de afgelopen vijf jaar waarin vormgegeven is aan de Wet maatschappelijke ondersteuning in de gemeente Coevorden. Welke ontwikkelingen hebben er plaatsgevonden, waar staat de gemeente nu. Vervolgens wordt er een beeld geschetst van de samenleving in de gemeente Coevorden. Vanaf pagina 21 staat de visie van de gemeente voor het gehele sociale domein beschreven. Deze visie is tevens van toepassing op alle onderwerpen die in deze nota behandeld worden.

Daarna volgen de zes thema's:

- de wijze waarop mensen meedoen in de samenleving;
- de preventieve ondersteuning die de gemeente biedt bij opgroeien en opvoeden;
- de wijze waarop de gemeente informatie en advies verstrekt;
- de ondersteuning die de gemeente biedt aan mantelzorgers en vrijwilligers;
- de voorzieningen die de gemeente biedt voor inwoners met een beperking;
- de maatschappelijke opvang en het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg.

Tenslotte wordt in het laatste hoofdstuk aandacht besteed aan de financiële consequenties van de uitvoering van de Wmo.

Dinij Meijerink, kookvrijwilligster in zorgcentrum Aleida Kramer in Coevorden

"Het is echt heel dankbaar werk. Als ik de bewoners hoor zeggen dat het eten lekker heeft gesmaakt, ben ik blij. Daar doe je het voor, dat geeft echt voldoening. Hun wereldje is al zo klein."

Samenvatting

Hierbij treft u een samenvatting aan van de beleidsuitgangspunten die in deze nota zijn beschreven. De beleidsuitgangspunten zijn onderverdeeld aan de hand van de visie van de gemeente.

De visie op maatschappelijke ondersteuning van de gemeente Coevorden bestaat uit vier punten:

- gebiedsgericht werken;
- eigen kracht van inwoners;
- integraal werken;
- financieel toekomstbestendig.

De diverse acties die de gemeente in de afgelopen tijd heeft ondernomen of wil ondernemen zijn hierna samengevat. Sommige voornemens hebben betrekking op meerdere onderdelen van de gemeentelijke visie.

Integraal werken

Reeds in uitvoering

Er is een Centrum voor Jeugd en Gezin.

Er is een OGGZ-netwerk.

Er is een WWZ-beraad.

Er is een Wmo-raad.

In 2012

Bij de voorbereiding van de drie decentralisaties wordt aandacht besteed aan de integraliteit.

De gemeente continueert het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Er komt een beleidsplan schuld-hulpverlening.

Er wordt een nieuwe nota openbare gezondheidszorg voorbereid.

Langere termijn

Het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt verder ontwikkeld.

De samenwerking met de Wmo-raad wordt geëvalueerd.

De gemeente hanteert bij het ontwikkelen van nieuwe beleidsterreinen het principe: één huishouden, één plan.

In 2014 komt er een nieuwe sportnota.

Gebiedsgericht werken

Reeds in uitvoering

Er zijn afspraken met Algemeen Maatschappelijk Werk en Stichting Welzijn 2000 over gebiedsgericht werken.

Er is een Doe-Mee-Pas ontwikkeld, dit betekent mede een stimulans voor lokale verenigingen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin is gericht op de wijken en dorpen.

De gemeente maakt onderscheid tussen zelfredzame en aandachtsgebieden.

In 2012

Coevorden wordt verdeeld in gebieden op basis van de geografische en sociaal economische structuur.

Van elk gebied wordt een quickscan gemaakt.

Diensten worden gebiedsgericht aanbesteed.

Het gebruik van de Doe-Mee-Pas wordt gestimuleerd door communicatie over de pas, in gebieden waar het gebruik achterblijft wordt een project gestart.

Langere termijn

In ieder gebied creëert de gemeente een laagdrempelige voorziening voor diverse vormen van ondersteuning.

Welzijn 2000 krijgt de opdracht om in te zetten op de aandachtsgebieden en twee actieprogramma's te formuleren.

Het aantal aanbieders in een gebied wordt beperkt om de samenwerking beter vorm te kunnen geven.

De gemeente zoekt samenwerking met lokale ondernemers om de leefbaarheid in de gebieden te vergroten.

Eigen kracht

Reeds in uitvoering

In 2010 is de gemeente gestart met 'De Kanteling'.

Er is een visie over de preventieve ondersteuning van jeugdigen.

Er is een visie over de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

Er is beleid voor de achterstanden in het onderwijs.

In 2012

De gemeente creëert algemene voorzieningen waar iedereen gebruik van kan maken.

Bij nieuwe aanvragen vindt er een keukentafelgesprek plaats.

Bij keukentafelgesprekken is er aandacht voor de rol van mantelzorgers en vrijwilligers.

De ondersteuning aan het contactpunt mantelzorg en het steunpunt vrijwilligerswerk wordt gecontinueerd.

Langere termijn

De Kanteling is ook van toepassing op nieuwe onderdelen van de Wmo.

De gemeente bereidt zich voor op de decentralisatie van de Wet op de Jeugdzorg.

Er volgt een nieuwe notitie over het gemeentelijk jeugdbeleid.

Het toekomstige aanbod van vrijwilligers wordt goed benut.

De gemeente besteedt aandacht aan het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers.

De gemeente blijft sport stimuleren.

Financieel toekomstbestendig

Reeds in uitvoering

We vragen de maximale eigen bijdrage voor onze voorzieningen.

Algemeen gebruikelijke voorzieningen komen niet voor een vergoeding in aanmerking.

Er wordt eerst gekeken welke oplossingen het netwerk kan bieden.

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van voorliggende voorzieningen.

In 2012

In oktober komt er een Wmo-krant uit waarin ook aandacht wordt besteed aan eigen verantwoordelijkheid.

Er wordt gezocht naar een betere balans tussen de uitgaven voor het vervoer en de financiële draagkracht van de gebruiker van het vervoer.

Door begeleiding dichtbij huis te bieden, worden de kosten van het vervoer beperkt.

Langere termijn

Er wordt een maximaal beroep gedaan op de financiële draagkracht van onze inwoners.

Voorzienbare kosten die het gevolg zijn van het ouder worden, komen voor rekening van de inwoners.

Er wordt bij het vormen van beleid rekening gehouden met de opeenstapeling van kosten en de effecten voor het individu.

Het gebruik van het openbaar vervoer wordt gestimuleerd.

Door nieuwe taken slim te combineren wil de gemeente de kosten beperken.

Vijf jaar Wmo

Aanleiding

De gemeente vindt het belangrijk om vast te stellen hoe de uitvoering van de Wmo in de komende vier jaar wordt vormgegeven. Het vaststellen van een beleidsplan is een verplichting op basis van artikel 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het college van burgemeester en wethouders geeft uitvoering aan de Wmo binnen de kaders die de gemeenteraad stelt in dit plan.

Het centrale doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning is meedoen, oftewel 'met-doen' zoals we dat in het Drents zo mooi verwoorden. De Wmo is een participatiewet. Alle inwoners van onze gemeente moeten minimaal mee kunnen doen op de volgende terreinen:

- wonen in een schoon en leefbaar huis;
- wonen in een voor hem/haar geschikt huis;
- beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften;
- beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding;
- thuis zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
- zich verplaatsen in, om en nabij het huis;
- zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
- de mogelijkheid hebben tot contact met medemensen;
- deelnemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.

Dit klinkt allemaal heel vanzelfsprekend, maar het vergt inspanning van de gemeente om dit te realiseren. Op het moment dat iemand beperkingen ondervindt op één van deze terreinen moet de gemeente dat compenseren. De vorm waarin wordt gecompenseerd is vrij. Op basis van de Wmo bestaan er geen gegarandeerde rechten, zoals bij de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) wel het geval is. De Wet maatschappelijke ondersteuning bestaat nu vijf jaar. Er is in die tijd veel gebeurd op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

Compensatieplicht

Er is veel rechtspraak ontwikkeld naar aanleiding van de Wmo. Steeds weer wijst de rechter erop dat de gemeente een compensatieplicht heeft. Het gaat bij de compensatieplicht om het compenseren van de beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie. De gemeente heeft een resultaatverplichting als het gaat om compenseren. De wijze waarop ze dat doet is een keuze van de gemeenteraad en het college, die in beginsel door de rechter wordt gerespecteerd. Er wordt wel verwacht dat er een individuele afweging wordt gemaakt op basis van de persoonskenmerken, behoeften en capaciteit van de aanvrager. Dit maakt de Wmo een wet die echt een oplossing biedt voor onze inwoners, maar ook een wet die steeds creatieve oplossingen vraagt van de uitvoerders.

Evaluatie 2008-2011

In 2008 heeft er een tussenevaluatie plaatsgevonden van het ingezette beleid. Ook in de laatste twee jaar is er veel nieuw beleid ontwikkeld. Hierna staan we kort stil bij deze ontwikkelingen:

Leefbaarheid

- er is nieuw accommodatiebeleid vormgegeven.

Opvoeden

- de notitie 'Omdat de jeugd het waard is' is vastgesteld;
- er is een Centrum voor Jeugd en Gezin ontwikkeld;
- er is mede voor de jeugd sportbeleid ontwikkeld.

Informereren

- er is een Wmo-loket;
- er zijn veel informatiemarkten georganiseerd;

- de notitie 'De Kanteling in Coevorden' is vastgesteld;
- er is een 'gekantelde' Wmo-verordening;
- de samenwerking met de Wmo-raad is verbeterd.

Zorg voor een ander

- de beleidsnotitie 'Samen actief is samen succesvol! Vrijwilligers en mantelzorgers de kracht van Coevorden 2010/2013' is vastgesteld.

Voorzieningen

- hulp bij het huishouden is succesvol ingevoerd;
- het eigen-bijdrage-beleid is uitgebreid;
- er is een goede controle voor het persoonsgebonden budget (PGB);
- de Doe-Mee-Pas is ontwikkeld.

Openbaar Geestelijk Gezondheidszorg, maatschappelijke opvang en verslavingszorg

- in juni 2008 is de notitie 't kan beter' Openbare gezondheidszorg 2008-2011 vastgesteld;
- er is een netwerk voor Openbare Geestelijk Gezondheidszorg (OGGZ-netwerk).

Het loket

Het Wmo-loket is steeds zichtbaarder geworden, inwoners weten de weg naar het loket goed te vinden. In het loket werken medewerkers met een heel specifieke wijze van benaderen. Deze werkwijze is geïntroduceerd bij het vaststellen van de notitie "De Kanteling in Coevorden" in 2010 door de gemeenteraad van Coevorden. De Kanteling gaat uit van de kracht van de inwoner. De gemeente is van aanbodsggericht, vraaggericht gaan werken. Het gaat niet om recht op een bepaalde voorziening, maar om de behoefte iets te bereiken. Inwoners kunnen bij het Wmo-loket geen aanvraag indienen voor een bepaalde voorziening, maar slechts een melding maken van een beperking die ze ondervinden. Daarna vindt er een keukentafelgesprek plaats. Dit is een gesprek op een gelijkwaardig niveau, waarin de gehele situatie van de inwoner wordt besproken. Tijdens dit gesprek staan de eigen kracht en alternatieve oplossingen centraal. Met de verhuizing naar het Hof van Coevorden is het Wmo-loket opgegaan in het Klantcontactcentrum. Voortaan wordt dan ook gesproken over het Klantcontactcentrum (KCC) in plaats van het Wmo-loket.

Financiën

Financieel gezien heeft de invoering van de Wmo grote consequenties gehad voor onze gemeente. Dit komt deels door het gehanteerde verdeelmodel. De gemeente Coevorden is door dit verdeelmodel een zogenaamde nadeelgemeente. De gemeente geeft structureel meer uit aan voorzieningen voor de uitvoering van de Wmo, dan ze van het rijk ontvangt. Dit komt mede door de wijzigingen binnen de hulp bij het huishouden. Dit is ook de grootste uitgavepost binnen de Wmo. Bij de start van de Wmo werkten zorgaanbieders van hulp bij het huishouden met alfahulpen. Door een wetswijziging is het gebruik van alfahulpen teruggebracht, wat een directe stijging van de kosten tot gevolg had. Ook in Coevorden is hulp bij het huishouden in 2008 opnieuw aanbesteed waarbij alleen medewerkers met een dienstverband werden toegelaten. Mede hierdoor zijn de uitgaven voor hulp bij het huishouden in Coevorden enorm gestegen.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente maatregelen genomen om de kosten te beperken. Er is een eigen bijdrage ingevoerd voor alle voorzieningen waarvoor dat wettelijk is toegestaan. Daarnaast is de gemeente Coevorden één van de eerste gemeenten die actief De Kanteling heeft doorgevoerd. De Kanteling op zich is geen bezuinigingsmaatregel, maar kan wanneer het goed wordt uitgevoerd wel een besparing tot gevolg hebben.

Uiteindelijk leiden deze maatregelen er niet toe dat de Wmo uitgevoerd kan worden met de middelen die we daarvoor ontvangen. Dit maakt nieuwe maatregelen noodzakelijk. In het laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de financiën.

Gemeente als eerste overheid

De gemeente is het overheidsorgaan dat het dichtst bij de burger staat, daarom wordt ze aangemerkt als eerste overheid. Doordat de gemeente dichtbij de inwoners staat, kan er beter rekening worden gehouden met persoonlijke omstandigheden en daardoor kan er maatwerk worden geboden. De gemeente is in veel opzichten de eerste overheid, maar in veel gevallen ook de laatste overheid. Op het moment dat de gemeente nee zegt, kan een inwoner vaak nergens anders terecht. Dit komt omdat uitvoering wordt gegeven aan vangnetregelingen, denk daarbij aan de Wmo, maar ook aan de Wet werk en bijstand. Dit moeten altijd voor ogen worden gehouden, op het moment dat regelingen worden versoerd of afgeschaft.

Decentralisatie

De landelijke overheid kiest er steeds vaker voor om taken te decentraliseren naar de gemeenten. De gemeenten staan aan de vooravond van drie grote decentralisaties: begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wet maatschappelijke ondersteuning, de invoering van de Wet werken naar vermogen en de decentralisatie van de Wet op de jeugdzorg. Decentraliseren is wezenlijk anders dan een taak overdragen. De gemeente bepaalt zelfstandig hoe invulling wordt gegeven aan deze nieuwe verplichtingen. De gemeente ontvangt direct minder budget van het rijk waardoor voortzetting op de oude manier niet mogelijk is. De decentralisaties bieden ook kansen. Veel inwoners van onze gemeente maken gebruik van meerdere regelingen. Door taken slim te combineren, kan er een beter aanbod worden gedaan aan inwoners, een impuls gegeven worden aan de leefbaarheid van wijken en dorpen en kunnen de kosten worden beperkt. "

Dennis Eefting, molenaar van de Jantina Hellingmolen in Aalden

"De molen is een herkenningspunt in Aalden, maar heeft ook een maatschappelijke functie. We betrekken de schooljeugd bij de molen en laten hen zien waar het meel voor hun brood nu eigenlijk wordt gemaakt."

Coevorden in beeld

Coevorden is een gemeente met ongeveer 36.000 inwoners. De gemeente bestaat uit een stad en 28 authentieke brink- en veendorpen die samen zo'n 30.000 hectare beslaan. De stad Coevorden telt ongeveer 15.000 inwoners. De dorpen tellen gezamenlijk zo'n 21.000 inwoners.

Demografie

De komende jaren krijgt de gemeente te maken met een lichte bevolkingskrimp. Deze krimp zal na 2020 omslaan in een afname van het aantal huishoudens. Met de krimp van de bevolking zal ook de beroepsbevolking naar verwachting krimpen. Volgens het onderzoek van Companen naar de demografische ontwikkeling van Oost-Drenthe en Westerveld (2010) zal deze krimp ongeveer 5 procent zijn.

Uit cijfers van het CBS (2011) blijkt dat ongeveer 6.500 inwoners 65 jaar of ouder zijn, dit is ongeveer 19 procent van het totaal aantal inwoners. Het landelijke percentage 65-plussers ligt ongeveer 3,5 procent lager. Het aantal inwoners tussen de 45 en de 65 jaar ligt in de gemeente Coevorden zo'n 2 procent hoger dan het landelijke aantal. Het aantal inwoners tussen de 25 en 45 jaar ligt in de gemeente 3,5 procent lager dan het landelijk percentage.

Leeftijd in percentage van de bevolking

	Coevorden	Nederland
65+ jaar	19 %	15 %
45-65 jaar	30 %	28 %
25-45 jaar	24 %	27 %
15-25 jaar	10 %	12 %
0-15 jaar	17 %	18 %

Het percentage van mensen in de leeftijd van 65 jaar of ouder in de gemeente is dus hoger dan het landelijke percentage. De gemeente zal steeds meer vergrijzen. Het aantal 65-plussers in de gemeente neemt langzaam toe blijkt uit gegevens van het CBS:

Aantal inwoners ouder dan 65

2011	2015	2020	2025	2030	2035
6.759	7.582	8.365	9.091	9.744	10.270

Arbeid

Het gemiddelde inkomen per inwoner van de gemeente Coevorden bedraagt €12.300. Dit is iets lager dan het gemiddelde inkomen per inwoner in de provincie Drenthe, dat €12.500 bedraagt. Het aantal inwoners met een WWB-uitkering bedroeg 840 in 2010.

De potentiële beroepsbevolking bestond in 2012 uit 23.100 mensen. Naar verwachting zal dit aantal in 2020 zijn gekrompen tot 21.900 mensen. Dat betekent een daling van vijf procent. Er zullen minder handen zijn om het beschikbare werk uit te voeren. Dit kan tot gevolg hebben dat de werkloosheid in de regio kan afnemen. De druk op de

arbeidsmarkt zal toenemen en hierdoor zal er ook druk zijn op een stijging van de arbeidsparticipatie.

Aantal uitkeringen per soort (bron: CBS)

	Coevorden	Nederland
WWB-uitkeringen	37 per 1.000 inwoners	35 per 1.000 inwoners
AO-uitkeringen	78 per 1.000 inwoners	69 per 1.000 inwoners
WW-uitkeringen	31 per 1.000 inwoners	24 per 1.000 inwoners

Ook omliggende gemeenten zullen te maken krijgen met een daling van de beroepsbevolking. In de gemeente Emmen zal deze daling drie procent zijn, in de gemeente Borger-Odoorn naar verwachting zelfs twaalf procent.

De gemeente Emmen heeft in verhouding met de gemeente Coevorden meer arbeidsplaatsen in de gemeente. Daarom vervult Emmen voor omliggende gemeenten, waaronder Coevorden, een belangrijke functie op het vlak van werkgelegenheid.

Jongeren

Het aantal jongeren in de gemeente ligt iets lager dan het landelijk gemiddelde. Uit onderzoek van GGD Drenthe blijkt dat tien procent van de jongeren in de gemeente overgewicht of obesitas heeft en twaalf procent van de jongeren ondergewicht heeft. Slechts negen procent van de jongeren voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Dit percentage is lager dan in de rest van Nederland. Zeven procent van de jongeren in de gemeente heeft lichte, psychologische, sociale problematiek.

Opleiding

In totaal zijn er 27 basisscholen en twee middelbare scholen in de gemeente. Er zijn 3.533 leerlingen die in de gemeente basisonderwijs volgen. De gemeente kent geen school voor speciaal basisonderwijs. De leerlingen die speciaal basisonderwijs volgen in een andere gemeente zijn niet bij het cijfer van basisschoolleerlingen inbegrepen. In de gemeente zijn 2.075 leerlingen die voortgezet onderwijs volgen. Deze zijn als volgt over de leerjaren verdeelt:

Verdeling leerlingen over voortgezet onderwijs

	Coevorden	Nederland
Algemene leerjaren 1-3	44 %	43 %
Vmbo basis en kaderberoepsberichte leerweg, leerjaren 3-4	13 %	12 %
Vmbo theoretische leerweg, leerjaren 3-4	12 %	11 %
Havo, leerjaren 3-5	17 %	16 %
Vwo, leerjaren 3-6	14 %	18 %

Leerlingen op het beroepsonderwijs zijn als volgt in de gemeente aanwezig:

Verdeling leerlingen over beroepsonderwijs

	Coevorden	Nederland
Beroepsbegeleidende leerweg	19 %	15 %
Beroepsopleidende leerweg	45 %	30 %
Hoger beroepsonderwijs	17 %	16 %
Wetenschappelijk onderwijs	4 %	20 %

Basisvoorzieningen

De basisvoorzieningen zijn in de gemeente Coevorden goed vertegenwoordigd. Bijna alle dorpskernen in de gemeente kennen een horeca gelegenheid of andere ontmoetingsruimte. Daarnaast is in alle grotere dorpskernen een basisschool aanwezig. De gemeente kent zes kernen met tenminste één huisartsenpraktijk.

Wmo voorzieningen

De gemeente kent verschillende zorginstellingen. Tangenborgh, Leveste en de Saxenburgh groep zijn de grootste aanbieders in de omgeving. Het aantal cliënten in de gemeente dat op dit moment extramurale begeleiding ontvangt is 410. Het aantal uren hulp bij het huishouden dat in de hele gemeente wordt verstrekt is 4.200 uur per week. Deze uren zijn verdeeld over 1.235 cliënten.

Op dit moment zijn de meest in gebruik zijnde voorzieningen vervoersvoorzieningen. In totaal wordt er op dit moment van 2.043 vervoervoorzieningen gebruik gemaakt in de gemeente.

Individualisering

Ook de gemeente Coevorden heeft te maken met een steeds meer individualistisch ingestelde bevolking. De algemene individualiseringstrend gaat niet aan het platteland voorbij. Het niet afhankelijk willen zijn van anderen, zelfontplooiing en privacy worden steeds belangrijker. De leefstijl gaat steeds meer op die van stedelingen lijken. Het dorpsleven verandert. Er is een overgang van autonome dorpen naar woondorpen. Een autonoom dorp kent veel bewoners die er geboren en getogen zijn. De dagelijkse activiteiten vinden vooral in het eigen dorp plaats.

In woondorpen zijn de dagelijkse activiteiten buiten het dorp. De leefbaarheid wordt vaker beoordeeld op grond van de kwaliteit van de woning, de omgeving, het landschap, rust, ruimte en dergelijke. Door de toegenomen mobiliteit, schaalvergroting en ICT is bereikbaarheid van voorzieningen belangrijker geworden dan de beschikbaarheid in het dorp zelf.

Visie op het sociale domein

INLEIDING

De gemeente staat aan de vooravond van drie grote decentralisaties: begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wmo, de invoering van de Wet werken naar Vermogen en de decentralisatie van de Wet op de Jeugdzorg. De decentralisatie van taken naar de gemeente is een forse bezuinigingsopdracht, maar biedt tegelijkertijd ook kansen.

Voor het eerst is de gemeente verantwoordelijk voor alle terreinen waarop inwoners ondersteuning nodig hebben bij het leven van alledag. Van een schoon huis tot het opvoeden van een peuter, als het niet goed gaat dan heeft de gemeente een taak. Dit zijn taken die behoren tot het sociale domein. De gemeente voert op alle terreinen de regie en geeft invulling aan de compensatieplicht zoals die in de Wmo is verwoord.

Het invullen van dit uitgebreide decentralisatiepakket vraagt een cultuuromslag, zowel intern in de gemeentelijke organisatie, als extern bij alle betrokken partijen. Om een integrale werkwijze te bevorderen, formuleert de gemeente hierbij een visie die op alle terreinen van het sociale domein van toepassing is. Deze visie is het vertrekpunt voor de uitvoering van de begeleiding, het vervoer, de hulp bij het huishouden, het leerlingenvervoer, de schuldhulpverlening, de participatie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, de opvoed- en opgroei-ondersteuning, de jeugdzorg enzovoort.

Visie

Het gaat binnen het sociale domein om inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Ze maken nu gebruik van veel verschillende regelingen. Toch zit er een zekere willekeur in de regeling die van toepassing is. Sommige inwoners met een WSW-indicatie hadden ook een indicatie voor begeleiding kunnen hebben of een reguliere WWB-uitkering aan kunnen vragen.

In de komende beleidsperiode wil de gemeente iedere inwoner met een ondersteuningsbehoefte een passende vorm van ondersteuning bieden, welke regeling daaraan ten grondslag ligt is minder relevant. Ze kiest daarbij voor het principe: één huishouden, één plan. Vaak gebruikt een inwoner meerdere bestaande regelingen. Door het bestaan van verschillende ondersteuningsbehoeften naast elkaar binnen een huishouden, kunnen de belangen van hulpverleners verschillen, terwijl de zorgvraag centraal moet staan. Als het gaat om arbeid wil een hulpverlener soms iets anders, dan wanneer het bijvoorbeeld gaat om opvoedingsondersteuning. Door integraal te werken, wordt dit voorkomen.

Op basis van landelijke regelgeving wordt een huishouden sinds kort gezien als één economische eenheid. Het gemeentelijk beleid sluit bij dit principe aan. Indien een huishouden duurzaam kan voorzien in zijn inkomen en er is geen inkomensondersteuning nodig, dan wordt er in beginsel niet ingezet op de uitstroom naar werk of participatie van de andere gezinsleden.

Daarop zijn twee uitzonderingen, namelijk jeugd en inwoners die hierdoor in een sociaal isolement verkeren of dreigen te raken. De gemeente creëert geen verloren generatie. Kinderen en jongeren moeten altijd de kans krijgen om te participeren in de samenleving en hun eigen zelfstandige bestaan op te bouwen. De gemeente blijft jongeren van een ondersteuningsaanbod voorzien. Daarnaast zijn er inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt die in een sociaal isolement zitten of dreigen te raken, omdat ze geen zinvolle dagbesteding hebben. Deze inwoners moeten kunnen rekenen op de gemeente bij het zoeken naar een zinvolle dagbesteding, bij voorkeur in de eigen leefomgeving. Het mes snijdt aan twee kanten als met de dagbesteding een bijdrage wordt geleverd aan de leefbaarheid van de omgeving. Hierbij zoekt de gemeente nadrukkelijk de samenwerking met de lokale ondernemers en aanbieders die in het gebied actief zijn.

De gemeente kiest in deze beleidsperiode voor gebiedsgericht werken. Door vergrijzing en ontgroening komt de leefbaarheid van onze wijken en dorpen onder druk te staan. Door voorzieningen dichtbij inwoners te organiseren, ontstaat er een impuls voor de

leefbaarheid. De gemeente kijkt bij het aanwijzen van gebieden naar de geografische ligging, sociaaleconomische situatie van het gebied en het aanwezig zijn van een bepaalde zorgbehoefte.

In ieder gebied dienen er algemene voorzieningen aanwezig te zijn waar inwoners met een ondersteuningsbehoefte gebruik van kunnen maken. Hierbij kan gedacht worden aan hulp bij het huishouden, maar ook groepsbegeleiding. Indien de algemene voorziening aangeboden wordt in een gebouw, dan wordt hierbij gekeken naar bestaande accommodaties.

Binnen de Wmo is de gemeente in 2010 gestart met het project 'De Kanteling'. Er wordt eerst gekeken naar de eigen kracht van de inwoner. Wat kan hij zelf oplossen en welke ondersteuning kan vanuit het bestaande sociale netwerk worden georganiseerd? Vervolgens wordt er gekeken naar algemene en individuele voorzieningen. De eigen financiële draagkracht wordt zoveel mogelijk aangesproken. Ook in kwetsbare en afhankelijke posities is het uitgangspunt dat inwoners zelf primair verantwoordelijk blijven en de regie houden. Daar waar inwoners niet langer zelf vorm kunnen geven aan hun leven, biedt de gemeente een passende ondersteuning. Hierbij houdt de gemeente voor ogen dat ze uitvoering geeft aan vangnetregelingen. De gemeente realiseert zich daarbij ook dat het inzetten van het sociale netwerk soms haaks staat op de individualisering in de samenleving.

Op alle terreinen binnen het sociale domein wordt de visie van 'De Kanteling' van toepassing verklaard. Naast het principe van 'De Kanteling' is ook wederkerigheid een aandachtspunt. Wat kan iemand met een ondersteuningsbehoefte zelf nog betekenen voor de samenleving?

Steeds wordt er gekeken of een algemene voorziening een oplossing biedt. Er wordt actief ingezet op het ontwikkelen van algemene voorzieningen. Daarnaast blijft er maatwerk en specialistische ondersteuning bestaan, voor wie dat noodzakelijk is. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is al een bestaande toegang hiervoor. De gemeente houdt ook de regie op specifieke hulpverlening, maar de uitvoering is in handen van ketenpartners.

Financieel gezien staat de gemeente binnen het sociale domein voor een enorme opgave. De budgetten die de gemeente van het rijk ontvangt, merkt ze daarom aan als taakstellend en maatgevend voor het ontwikkelen en uitvoeren van nieuw beleid. Daarbij realiseert de gemeente zich dat het gaat om zogenaamde open eind regelingen. Conform het bestuursprogramma dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Elke keer als het rijk taken decentraliseert, wordt de druk op de begroting groter. Bij de aankomende decentralisaties is dit een punt van zorg, vooral omdat ook nieuwe (jeugdzorg) taken naar de gemeente toekomen. De gemeente is genooddaakt om, daar waar de wet de mogelijkheid biedt, de kosten te beperken. Dit doet ze door enerzijds het aanbod te versoberen en anderzijds een grotere financiële bijdrage te vragen van inwoners. Hierbij blijft de gemeente rekening houden met de effecten van de stapeling van maatregelen, met name voor inwoners met een inkomen rond het sociaal minimum. Het is echter niet te voorkomen dat inwoners hier de effecten van gaan merken in de aankomende jaren.

Speerpunten

1. Integraal werken

Een inwoner die een beperking ondervindt op het terrein van wonen, werken, inkomen, participatie of opvoeden kan een beroep doen op veel verschillende regelingen en dienstverlening. In de komende jaren wil de gemeente inzetten op integraliteit. Er wordt het principe gehanteerd: één huishouden, één plan. Indien dit niet gebeurt dan ontstaat het gevaar dat hulpverleners naast elkaar werken. Hulpverleners moeten in afstemming en complementair aan elkaar de ondersteuning en zorg uitvoeren.

2. Gebiedsgericht werken

De lokale leefbaarheid van dorpen en wijken krijgt een impuls door meer gebiedsgericht te werken. Mede door de vergrijzing is de leefbaarheid in sommige gebieden in onze gemeente een aandachtspunt. Door voorzieningen en ondersteuning dichtbij inwoners te organiseren, bevordert de gemeente de leefbaarheid. Er wordt ingezet op het ontwikkelen van algemene voorzieningen. Daarnaast kiest de gemeente er voor om minder aanbieders per gebied toe te laten. De gemeente wil dat mensen met een beperking zichtbaar zijn in de samenleving en echt mee kunnen doen. Door deze werkwijze wordt juist ook meer aandacht besteed aan preventie.

3. Eigen kracht

Het uitgangspunt is dat de inwoners van onze gemeente zelfredzaam zijn. De gemeente heeft vertrouwen in de eigen kracht van haar inwoners. Eigen kracht bestaat uit de mogelijkheden van inwoners om eventueel in samenspraak met hun sociale netwerk zelfstandig mee te kunnen doen in de maatschappij. Het initiatief om mee te doen in onze samenleving ligt bij de inwoner zelf. In principe moet iedereen in zijn eigen inkomen kunnen voorzien.

4. Financieel toekomstbestendig

De gemeente geeft van oudsher meer uit aan voorzieningen in het sociale domein, dan dat ze van het rijk ontvangt. Dit komt mede door de sociaaleconomische structuur van de regio. De uitkeringen die ze van het rijk ontvangt, houden hier onvoldoende rekening mee. De budgetten die de gemeente van het rijk ontvangt zijn taakstellend voor het vormgeven en uitvoeren van nieuw beleid. De gemeente realiseert zich daarbij dat het gaat om zogenaamde open eind regelingen. De gemeente doet daarnaast een maximaal beroep op de financiële draagkracht van haar inwoners.

Thema's

Thema 1

Mee doen

Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over het bevorderen van de sociale samenhang in en de leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de wijze waarop mensen met een beperking mee kunnen doen in de maatschappij.

Leefbaarheid

Een ideale samenleving is een samenleving waarin iedereen volwaardig meedoet. Daarbij is een eerste vereiste dat er een prettige leefomgeving ontstaat. Verspreid over de hele gemeente is er sprake van een goed ontwikkelde sociale infrastructuur. Organisaties met een algemeen belang in wijken en dorpen fungeren als gesprekspartner voor de gemeente en bekleden een functie als het gaat om leefbaarheidsvraagstukken. Daarnaast is er een groot aanbod aan voorzieningen in onze gemeente op het gebied van vrijetijdsbesteding, sport, opvoedingsondersteuning en begeleiding van kinderen en ouders. Het aanbod is echter versnipperd, waardoor de voorzieningen niet altijd effectief worden gebruikt.

Door de aankomende vergrijzing en ontgroening komt de leefbaarheid onder druk te staan. De vraag naar Wmo-voorzieningen zal stijgen, wat direct verband houdt met de zelfredzaamheid van mensen. Hoe meer deze onder druk staat, hoe groter het beroep op voorzieningen.

Zelfredzaamheid is in dit kader een belangrijk thema, omdat meedoen op eigen kracht een van de vier uitgangspunten is die de gemeente hanteert bij het vormgeven van de Wmo in de komende vier jaar. Van mensen wordt gevraagd om eerst altijd zelf initiatief te nemen en zelf hun dagelijkse vragen op te lossen. Op de meeste plekken in de gemeente gaat dit goed en redt men zich, toch is er een aantal gebieden waar de sociale positie achterblijft. Dit is voornamelijk zichtbaar in de vroeg-naoorlogse wijken in de stad en in de kernen Schoonoord, Dalerpeel en Geesbrug (de aandachtsgebieden).

De gemeente wil in de aankomende beleidsperiode de leefbaarheid in wijken en dorpen nog verder versterken. Ze heeft hierbij de visie dat het in 2025 over de gehele linie goed gaat met de inwoners van de gemeente. In de eerder benoemde wijken en dorpen is het nodig dat een bundeling van krachten bij de aanpak van de sociale positie tot stand wordt gebracht. Samen met andere partijen uit het onderwijs, de zorg en welzijnsectoren wordt hierop ingezet. Deze inspanningen leiden uiteindelijk (in 2025) tot een betere sociaal economische positie van de inwoners en de leefbaarheid. Hiervoor is het wel nodig de samenwerking en de organisatie van de sociale structuren aan te scherpen.

De kernen Dalen, Sleen, Oosterhesselen, Aalden/Zweeloo kenmerken wij als zelfredzaam. De lokale gemeenschap daar neemt nu en in de toekomst zelf initiatieven om de leefbaarheid goed te houden. Er wordt recht gedaan aan de identiteit van de dorpen en wijken en er is aansluiting bij de prioriteiten die de bewoners stellen in en aan hun leefomgeving. De gemeente hoeft hierin in eerste instantie geen regierol te nemen. Door de zelfredzaamheid kan de gemeente zich beperken tot het ondersteunen van

initiatieven. Er hoeft in deze gebieden dus geen extra inzet te worden gepleegd. Wel is het onderhouden van de contacten met plaatselijke netwerken van belang. De gemeente neemt de inbreng van bewoners serieus en stimuleert de eigen verantwoordelijkheid, kracht en betrokkenheid.

Op veel kortere termijn (tijdens de looptijd van deze beleidsnota) gaat de gemeente bewust gebiedsgericht werken. Het is hiervoor van belang dat alle organisaties (gemeente, zorgaanbieders, woningbouwcorporaties, enzovoorts) een gezamenlijk en gedeeld inzicht vormen over de aandachtsgebieden. Daarbij wordt gekeken naar leefbaarheid (woning, woonomgeving, openbaar gebied (grijs & groen), veiligheid, cohesie, enzovoorts), maar ook naar de sociale positie van bewoners (werk, opleiding, jeugd). Het is van belang dat alle organisaties meewerken en dat inwoners hierin participeren. Naar aanleiding van het gezamenlijke beeld wordt er gekeken naar wat er aan de hand is.

Algemene voorziening

De gemeente heeft het voornemen om de gehele gemeente Coevorden in gebieden te verdelen en in ieder gebied één of twee laagdrempelige bestaande locaties aan te wijzen waar het meedoen aan de maatschappij in brede zin centraal staat. De locaties bieden een ankerplaats voor activiteiten van vrijwilligers, welzijnswerkers, maatschappelijk werkers, enzovoorts. De gemeente wil deze locaties ook gebruiken voor het vormgeven van dagbestedingsactiviteiten.

Daarnaast is het belangrijk dat mensen met een beperking zichtbaar zijn in onze samenleving. Het is belangrijk dat inwoners met een beperking gebruik kunnen maken van een goede voorziening, daarbij heeft het een meerwaarde als deze voorziening zich bevindt in de eigen wijk of het dorp. Wellicht kan iemand met een beperking ook weer een bijdrage leveren aan de leefbaarheid.

Samenloop van regelingen

Er bestaat vaak een grote overlap tussen inwoners met een bijstandsuitkering, een indicatie op basis van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en ondersteunende begeleiding. Het zijn allemaal inwoners die een ondersteuningsbehoefte hebben. De gemeente wil deze ondersteuning waar mogelijk in samenspraak met lokale ondernemers bieden. Ook hierdoor kan de leefbaarheid worden versterkt.

De uitwerking van de decentralisaties begeleiding, Jeugdzorg en Wet werken naar vermogen wordt integraal uitgewerkt binnen de gemeente Coevorden. Belangrijke voorwaarde om dit goed te kunnen doen, is het kantelen van de Wmo en verder vorm en inhoud geven aan de compensatieplicht. De uitwerking vindt plaats in BOCE-verband (Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen) en voor de Jeugdzorg binnen de regio Zuidoost Drenthe.

Doe-Mee-Pas

De Doe-Mee-Pas is een voorziening waarmee mede een impuls wordt gegeven aan leefbaarheid. Met de Doe-Mee-Pas zorgt de gemeente ervoor dat kinderen, jongeren en 65-plussers die om financiële redenen niet mee kunnen doen in de maatschappij, toch deel kunnen nemen aan sport en culturele activiteiten. Het is belangrijk om, ondanks alle bezuinigingen, onder andere de jeugd de kans te geven deel te nemen aan sport en

Gerrit Voortman, sportambassadeur voor de gemeente Coevorden:

"Als sportambassadeur probeer ik zoveel mogelijk mensen te laten bewegen. Het is ontzettend leuk om met kinderen te werken en ze enthousiast te maken voor sport en bewegen. Ook mensen met een beperking vinden het leuk om te bewegen, dus zet ik mij ook hier graag voor in."

culturele activiteiten. Met deze pas kunnen inwoners gratis lid worden van één of meerdere sport- of culturele verenigingen. In de afgelopen periode hebben veel verenigingen en organisaties zich aangemeld voor deelname aan deze Doe-Mee-Pas. De komende periode wordt ingezet op stimulering van het gebruik van de Doe-Mee-Pas.

Beleidsuitgangspunten

- er wordt gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak;
- de gemeentelijke organisatie werkt gebiedsgericht;
- externe partijen met wie de gemeente samenwerkt worden geacht gebiedsgericht te werken;
- ondersteuning wordt zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van inwoners georganiseerd;
- in ieder gebied creëert de gemeente een algemene toegankelijke voorziening, dit kan het plaatselijke verzorgingstehuis, bibliotheek of bijvoorbeeld het dorps huis zijn;
- daarnaast wordt/worden in de gebieden waar het goed gaat:
 - doorgewerkt zoals dit nu ook wordt gedaan;
 - de huidige contacten gecontinueerd;
 - geen extra inzet gepleegd, indien de leefbaarheid niet verslechtert;
 - initiatieven binnen de bestaande afspraken ondersteund.
- in de aandachtsgebieden wordt/worden:
 - een gezamenlijk gedragen beeld per gebied ontwikkeld;
 - gezamenlijk projecten en werkzaamheden aangepakken op basis van dit gezamenlijke beeld.

In de praktijk

- maakt de gemeente afspraken met het Algemeen Maatschappelijk Werk en Stichting Welzijn 2000 over gebiedsgericht werken;
- geeft de gemeente bij de aanbesteding van voorzieningen invulling aan het gebiedsgericht werken;
- bij aanbestedingen beperkt de gemeente het aantal aanbieders in een gebied om beter samen te kunnen werken;
- fungeert de gemeente als initiatiefnemer en Welzijn 2000 als uitvoeringsorganisatie in de aandachtsgebieden;
- worden de reeds bestaande gegevens over de aandachtsgebieden op basis van deskresearch in kaart gebracht (hierbij is het van belang dat alle organisaties de aandachtsgebieden erkennen en hun beleid en relevante onderzoeken beschikbaar stellen);
- wordt er per aandachtsgebied een quickscan gemaakt waarvan een deel van de uitkomsten bij de inwoners worden getoetst;
- krijgt Welzijn 2000 de opdracht om in te zetten op de aandachtsgebieden en twee actieprogramma's te formuleren op basis van de uitkomsten van de quickscans;
- informeert de gemeente haar inwoners actief over de Doe-Mee-Pas, in gebieden waar het gebruik achter blijft wordt in 2012 een project gestart om het gebruik te stimuleren.

Thema 2

Opgroeien

Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over opgroeien en opvoeden van jeugdigen. De gemeente heeft hierbij de taak problemen op deze gebieden te voorkomen.

De jeugd in Coevorden

De jeugd is de basis van onze samenleving. Of het goed gaat met de jeugd, bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van onze samenleving. De gemeente investeert daarom in de jeugd. Er is vooral aandacht voor kwetsbare jongeren. Ieder kind moet zich kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze deel kan nemen aan de samenleving. Het zwaartepunt wordt daarbij gelegd bij het voorkomen van problemen.

De gemeente heeft op het gebied van jeugdbeleid vijf basistaken: informatie en advies, signalering en preventie, toeleiden naar hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Hierbij staan jeugdigen van min 9 maanden tot 23 jaar – en in voorkomende gevallen hun ouders – centraal. Voorwaarde is dat er sprake moet zijn van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit. Het gaat om situaties waarbij zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg niet nodig is of kan worden voorkomen.

In de komende periode zijn de drie thema's, zoals ze in het visiedocument "... omdat de jeugd het waard is" Opvoeden en opgroeien in de gemeente Coevorden 2008-2012 zijn verwoord, speerpunten als het om jeugd gaat:

- Jong in Coevorden: sluitende keten.
- Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd.
- Het voeren van regie: meepraten én ... meedoen!
- In de volgende paragrafen komen deze thema's dan ook aan de orde.

Jong in Coevorden: sluitende keten

Onder een sluitende keten verstaan we 'samenwerken om te voorkomen dat een jeugdige tussen wal en schip raakt'. De oplossing voor dit knelpunt is een resultaatgerichte samenwerking van een keten van instanties vanuit dezelfde visie: aansluiting vinden bij de belevingswereld van de jeugdige of ouders en zo vroeg mogelijk proberen hen in de eigen leefsituatie te helpen bij het bereiken van verbetering.

Alle gemeenten zijn verplicht een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in te richten, dit is ook hier in de gemeente gebeurd. Het CJG is een netwerkorganisatie voor jeugd (gezondheidszorg) op gemeentelijk niveau waar alle ouders, kinderen, jongeren en professionals snel, gemakkelijk en vanzelfsprekend terecht kunnen met vragen over opgroeien en opvoeden. Een CJG biedt opvoed- en opgroei-ondersteuning zoals deze staat omschreven in de Wmo. Bovendien wordt in een CJG aandacht besteed aan de eerder genoemde vijf functies van het preventieve jeugdbeleid uit de Wmo.

Het CJG is in de gemeente Coevorden vormgegeven door de GGD Drenthe, Bureau Jeugdzorg, Icare Jeugdgezondheidszorg en Algemeen Maatschappelijk Werk Coevorden. Het CJG biedt laagdrempelige opvoed- en opgroei-ondersteuning waarbij de procesgang tussen uitvoerende partijen wordt gecoördineerd en er wordt voorzien in zorgcoördinatie

op casusniveau. De deelnemende partijen bieden een geïntegreerd aanbod op een afgestemde werkwijze aan. Het resultaat moet zijn: één kind, één gezin, één plan. Dit is de essentiële meerwaarde van het CJG.

In deze gemeente worden voor het Centrum voor Jeugd en Gezin volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de pedagogische visie is positief opvoeden en gezond en veilig opgroeien, en daarin zijn belangrijke uitgangspunten opgenomen zoals het versterken van eigen kracht;
- het werk van het CJG gebeurt in de wijken en dorpen van de gemeente;
- er wordt lokaal gedaan wat lokaal kan, en regionaal wat voordeel oplevert;
- het CJG is laagdrempelig.

Daarnaast geldt dat datgene wat goed werkt, de basis vormt waarop verder wordt gebouwd. In deze gemeente zijn de sterke punten de korte lijnen die er bestaan tussen de zorg- en hulpverleners en er is een grote bereidheid van professionals om vanuit de inhoud steeds weer nieuwe ontwikkelingen in gang te zetten.

Vele andere partijen zijn mede verantwoordelijk zijn voor het slagen van een sluitend beleid voor kinderen en jongeren, de zogeheten partners in de keten van voorzieningen voor de jeugd. Het is goed om in overleg te treden met deze partners en de verantwoordelijkheid te verdelen. Het is niet de bedoeling dat de gemeente de verantwoordelijkheid van de overige ketenpartners overneemt. In de afgelopen periode is het de gemeente gelukt een beter beeld te krijgen van de taken waarvoor zij verantwoordelijk is en waar de behoefte ligt als het gaat om de inzet van andere partijen. Het is daardoor mogelijk om de diverse taken te beleggen op basis van de verantwoordelijkheden, waarbij de gemeente de regie heeft. Dit wordt de komende beleidsperiode verder voortgezet en ook in het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg wordt met dit uitgangspunt gewerkt.

Jong in Coevorden: participatie en vrije tijd

Meedoen, dat is waar het om draait in de Wmo. Meedoen aan de samenleving betekent zoveel mogelijk voor jezelf kunnen zorgen maar ook een hand uitsteken naar familie, vrienden en buurtbewoners.

Sport

De kernbegrippen leefbaarheid, sociale samenhang, participatie, vrijwilligers en individuele voorzieningen hebben een belangrijke relatie met sport. Op sociaal terrein speelt sport daarom een belangrijke rol. Daarnaast hebben sport en bewegen een belangrijke preventieve functie op het gebied van gezondheid en welzijn. In 'Een nieuwe visie op sport én bewegen in de gemeente Coevorden 2009-2013' neemt de jeugd een belangrijke plaats in. Sport en beweging zijn om diverse redenen gunstig voor de jeugd. Voldoende sport voorkomt overgewicht, bevordert de gezondheid en kan de weerbaarheid, het zelfvertrouwen, discipline en de sociale vaardigheden vergroten. De gemeente wil de jeugd meer laten bewegen. Er wordt ingezet op maximaal gebruik van subsidiemogelijkheden voor sportende jeugd.

Cultuur

In de komende periode blijft er ook binnen het beleidsveld cultuur aandacht voor de jeugd. Er wordt door het zoeken van slimme oplossingen geprobeerd met minder financiële middelen jongeren in voldoende mate in aanraking te laten komen met alle facetten van cultuur. In de nieuwe beleidsnota die in de komende periode wordt vastgesteld, wordt dit verder uitgewerkt.

Het voeren van regie: Meepraten én ... meedoen!

De gemeente is verantwoordelijk voor een aantal specifieke jeugdvoorzieningen, zoals de voor- en vroegschoolse educatie, het jeugdwelzijnswerk, de jeugdgezondheidszorg en het toezicht op de kinderopvang. Ook is het lokale onderwijsbeleid van belang met onder meer het achterstandenbeleid, onderwijshuisvesting, uitvoering leerplichtwet, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor een

aantal algemene voorzieningen dat ook voor de jeugd van belang is, zoals maatschappelijke opvang, algemeen maatschappelijk werk, verslavingszorg en dergelijke. Verder voert de gemeente beleid op het terrein van veiligheid, werkgelegenheid, inkomensondersteuning en inrichting van de openbare ruimte.

De gemeente wil in het kader van preventie van onderwijsachterstanden alle kinderen de mogelijkheid te bieden hun talenten te ontwikkelen. Bij de meeste kinderen is daar geen extra stimulans voor nodig, maar in sommige gevallen zijn kinderen onvoldoende voorbereid op het leren op school of hebben gedurende hun schoolloopbaan extra zorg nodig om ze in staat te stellen een startkwalificatie te behalen. De gemeente wil dat onderwijsachterstanden bij deze kinderen vroegtijdig worden opgespoord en bestreden. Hierbij is het van belang dat ze zich niet alleen richt op het kind zelf, maar ook op de ouders. Dit vereist dat er zowel vooraf als achteraf interventies moeten plaatsvinden.

Decentralisatie Jeugdzorg

Het kabinet heeft in het regeerakkoord aangekondigd alle jeugdzorgtaken te decentraliseren naar gemeenten. De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten is een gevolg van de wens de jeugdzorg bij die bestuurslaag te beleggen die het dichtst bij kinderen en hun opvoeders staat. Ook vloeit de decentralisatie voort uit de wens één financieringsstroom tot stand te brengen van het ondersteunings- en zorgaanbod. Daarnaast is ook een aantal inhoudelijke overwegingen van doorslaggevend belang geweest. De belangrijkste is het uitgangspunt dat niet langer de problemen centraal staan, maar de kansen van kinderen en hun opvoeders. Dat betekent dat er meer moet worden geïnvesteerd in preventie, ondersteuning en ambulante hulp zodat een beroep op dure vormen van zorg kan worden teruggedrongen.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu onder het rijk, de provincies, de gemeente, de AWBZ en de Zorgverzekeringswet (Zvw) valt. Het gaat dus om alle onderdelen die onder de verzamelnaam jeugdzorg vallen: provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming (voogdij en gezinsvoogdij), jeugdreclassering, jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd-ggz) en jeugd-licht verstandelijke gehandicapten hulp (jeugd-lvg). In het regeerakkoord staat bijvoorbeeld dat de gerealiseerde Centra voor Jeugd en Gezin als front-office kunnen gaan dienen voor de over te hevelen taken.

In de komende periode worden de voornemens uit het regeerakkoord vertaald in concrete plannen. Een voorlopige tijdsplanning zou kunnen zijn dat de ambulante hulp overgaat in 2014 en de overige onderdelen in 2016.

Pilot in Drenthe

Alle twaalf gemeenten in Drenthe zijn in januari 2011 gestart met de Drentse Pilot Jeugd om een begin te maken met de overheveling van de jeugdzorgtaken door de provincie. In deze pilot, die als voorbeeld dient voor de rest van Nederland, zijn vier provinciale deelprojecten vertaald in drie regionale opdrachten, waarin de volgende speerpunten staan:

- taken van Bureau Jeugdzorg in het Centrum voor Jeugd en Gezin;
- gebiedsgerichte teams;
- expertisecentrum specialistische zorg.

In de CJG-structuur en de Drentse Pilot Jeugd wordt gewerkt aan de voorbereidingen van de decentralisatie Jeugdzorg. In het Transformatieplan Drentse Jeugdzorg 2012 – 2016 “De volgende stap” is met alle betrokken partijen afgestemd dat iedere gemeente de lokale en bovenlokale organisatie van de zorg voor jeugd vorm en inhoud geeft. Voor zowel de provincie als de gemeenten is het van belang dat de toegang tot de zorg voor jeugd binnen de lokale zorgstructuur, respectievelijk via de CJG-functies, kan worden geregeld en geborgd.

Beleidsuitgangspunten

- bij het ontwikkelen van jeugdbeleid staan de kansen van kinderen centraal en niet hun problemen.

In de praktijk

- behoudt de gemeente de regie over het CJG en wordt deze verder ontwikkeld;
- wordt er in navolging op het visiedocument "... omdat de jeugd het waard is" Opvoeden en opgroeien in de gemeente Coevorden 2008-2012 een nieuwe notitie over het gemeentelijk jeugdbeleid ontwikkeld;
- beziet de gemeente of de reeds verlopen notitie 'Onderwijsachterstandenbeleid Coevorden 2009-2012 Talenten laten gelden' een vervolg krijgt.
- krijgt de nota 'Een nieuwe visie op sport én bewegen in de gemeente Coevorden 2009-2013' in 2014 een vervolg.

Gerard Wessel, voorzitter van de Stichting IJsbaan Steenwijksmoer

"Ook in de zomer zijn we als bestuur bezig op de ijsbaan. Als er geen ijs ligt, organiseren we bijvoorbeeld een spelmiddag om de jeugd betrokken en enthousiast te houden."

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de gemeente informatie, advies en cliëntondersteuning biedt aan haar inwoners. Tevens wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de diverse adviesorganen van de gemeente.

Het Klantcontactcentrum

De toegang tot ondersteuning is in de afgelopen jaren verbeterd door de toegankelijkheid en bekendheid van het KCC. 'Het Wmo-loket' is een begrip geworden.

Er is al even stilgestaan bij de specifieke werkwijze van de medewerkers van de gemeente. Deze werkwijze is 'gekanteld'. De gemeente is niet langer een winkel die aanbod gestuurd is, maar kijkt specifiek naar de behoefte. Wat wil iemand bereiken? Waar wil iemand naar toe? Wat is de behoefte? Dit zijn vragen die vaak terugkomen bij het KCC.

Inwoners kunnen echter niet meer die specifieke voorziening aanvragen, maar alleen een melding maken van hun behoeften en beperkingen. Samen met de aanvrager gaat een medewerker op zoek naar de beste oplossing. Daarbij geldt de volgende systematiek:

Eigen kracht

Er wordt als eerste gekeken hoe de aanvrager de beperkingen zelf op kan lossen. Soms kan met een simpele oplossing de beperking opgeheven worden. Een voorbeeld is het plaatsen van de wasmachine op een verhoging waardoor iemand zelf weer de was kan doen. Met eigen kracht wordt ook specifiek bedoeld; financiële draagkracht. Op het moment dat iemand over de middelen beschikt om zelf een oplossing te creëren dan hoeft de overheid daaraan geen bijdrage te leveren.

De gemeente is van mening dat kosten die enkel het gevolg zijn van het ouder worden niet (volledig) voor rekening zijn van de overheid. Op het moment dat mensen kinderen krijgen wordt een kinderwagen aangeschaft. Echter wanneer iemand toe is aan een rollator van € 50,-, is het geaccepteerd dat de kosten voor de overheid zijn. Dit is een uitgangspunt dat de gemeente, gelet op de aankomende vergrijzing, niet langer kan handhaven. Binnen de grenzen van de wet legt de gemeente de kosten, die redelijkerwijs het gevolg zijn van het ouder worden, terug bij de inwoners voor zover onze inwoners die kosten kunnen dragen.

Sociaal netwerk

We zijn het als samenleving gewend om veel beperkingen samen op te lossen. Vaak biedt het netwerk ondersteuning bij zorgvragen. De gemeente ziet wel dat hierin de ba-

lans verschuift, we hebben het drukker dan ooit, veel mensen werken en krijgen relatief laat kinderen. Hierdoor moeten gezinnen het opvoeden van jonge kinderen combineren met zorgvragen van ouders. Dit is een zware belasting, waardoor de omgeving van een zorgvrager vaak minder ondersteuning kan bieden. Daarnaast is er in de gehele samenleving sprake van een steeds verder gaande individualisering. Dit betekent een zwaardere belasting voor de overheid. Feit blijft dat de gemeente het sociale netwerk alles kan vragen, maar niets kan verplichten.

In de toekomst wil de gemeente onderzoeken hoe ze met gebiedsgericht werken creatieve oplossingen kan creëren. De gemeente wil dat het sociale netwerk ondersteuning kan blijven bieden, omdat ze het netwerk op andere terreinen ontlast. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden van de tuin van de mantelzorger door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor de mantelzorger tijd heeft om haar vader te ondersteunen bij het voeren van regie over de dag.

Algemene voorziening

Het beroep op de overheid kan tevens worden beperkt door te zorgen voor goede algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Op het moment dat een algemene voorziening een goede oplossing biedt voor de beperkingen die iemand ondervindt, dan hoeft de gemeente geen andere ondersteuning meer te bieden. Door het optimaal inzetten van algemene voorzieningen kunnen de kosten worden beperkt. Voorbeelden van bestaande algemene voorzieningen zijn: de maaltijdvoorziening, de boodschappendienst, de glazenwasser en kinderopvang. In de aankomende beleidsperiode wil de gemeente voor zo veel mogelijk voorzieningen een algemene variant ontwikkelen.

Informeren

De gemeente zet met deze Wmo-nota een nieuwe koers in. Deze nieuwe koers houdt in dat er een aantal zaken veranderen voor inwoners. Bijvoorbeeld dat de gemeente in beginsel uitgaat van eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners. Het is belangrijk om inwoners daarover vroegtijdig te informeren. Daarom wordt in oktober 2012, na vaststelling van de nota door de raad, huis aan huis een Wmo-krant verspreid. In deze krant worden de uitgangspunten en alle prestatievelden belicht. Na verspreiding van deze krant komen onderwerpen uit deze krant regelmatig terug op de website en de informatiepagina van de gemeente. Op die manier blijft het onderwerp onder de aandacht.

Naast de krant kunnen inwoners bij het Klantcontactcentrum terecht voor informatie en advies. Ook de partners en adviesorganen (Wmo-raad en het beraad WWZ) van de gemeente spelen een belangrijke rol in het informeren, adviseren en signaleren. Voor partners en adviesorganen wordt dan ook na vaststelling door de raad een informatie-bijeenkomst georganiseerd.

Adviesorganen en gesprekspartners

Er zijn binnen de gemeente verschillende adviesraden/gesprekspartners actief op het gebied van de Wmo. Hieronder wordt aangegeven wat de taken van het orgaan zijn, op basis waarvan het orgaan is ingesteld en wat de komende periode de rol van het orgaan zal zijn.

Wmo-raad

De Wmo-raad heeft tot taak het college van burgemeester en wethouders gevraagd of ongevraagd te adviseren over de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het Wmo-beleid. De gemeente is verplicht om inwoners, instellingen en organisaties te betrekken bij de voorbereiding van het totale Wmo beleid. De Wmo-raad is op basis van de Wmo ingesteld, maar vindt haar wettelijke grondslag in de gemeentewet. Dit wil zeggen dat de Wmo-raad een officieel adviesorgaan van het college van burgemeester en wethouders is. De Wmo-raad bestaat in ieder geval uit de clusters Ouderen, Mensen met een handicap, Sociale zekerheid, Cliëntenraden woon/zorg, GGZ, Mantelzorg, Zorgvrijwilligers en Jeugdigen en vertegenwoordigt daarmee een brede achterban.

De Wmo-raad is voor het ontwikkelen van Wmo-beleid het eerste aanspreekpunt. De Wmo-raad is in haar huidige bezetting in januari 2011 van start gegaan. Hoewel de

leden van de Wmo-raad veel kennis en kunde met zich meebrengen, wil de gemeente de komende beleidsperiode gebruiken om de Wmo-raad verder te versterken. Zij moet signalen uit de achterban beter leren herkennen, bundelen en gebruiken om de gemeente te voeden. Kennis en ervaring van gebruikers zijn immers van belang om nieuwe gemeentelijke taken uit te voeren. Anderzijds moet de gemeente de Wmo-raad vaker vanaf de eerste start bij voor haar relevante beleidsontwikkeling betrekken. Daarnaast evalueert de gemeente in samenwerking met de Wmo-raad de processen rond dit adviesorgaan en daarmee ook de verordening Wmo-raad 2011.

Beraad Wonen, Welzijn en Zorg

Het Beraad WWZ Coevorden is een platform van professionele aanbieders op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Dit platform heeft als doel, vooral in de voorfase van beleid, kennis en informatie uit te wisselen en feedback te geven. Daarnaast geeft het platform gevraagd en ongevraagd informeel advies en worden grotere thema's behandeld. Hierbij wordt een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg in de gemeente nagestreefd en moet afstemming tussen vraag en aanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg zijn gewaarborgd. De partijen in het Beraad WWZ zijn naast de gemeente Coevorden in ieder geval:

- Algemeen Maatschappelijk Werk Coevorden;
- Geestelijke Gezondheidsdienst Drenthe;
- Icare Thuiszorg;
- Promens Care;
- Saxenburgh groep;
- Stichting Welzijn 2000;
- Stichting Woonservice Drenthe;
- TSN Thuiszorg;
- Woningcorporatie Domesta;
- Zorggroep Leveste Middenveld;
- Zorggroep Tangenborgh.

Het beraad bestaat uit vertegenwoordigers van deze partijen, kent een onafhankelijk voorzitter en een ambtelijk secretaris. Het ambtelijk secretariaat berust bij de gemeente. De gemeente faciliteert tevens de bijeenkomsten van het beraad.

De gemeente en de betrokken organisaties onderschrijven het belang om op de beleidsterreinen wonen, welzijn en zorg gezamenlijk visies te ontwikkelen en projecten op te zetten. Daarom continueren wij de komende beleidsperiode de samenwerking binnen het Beraad Wonen, Welzijn en Zorg.

Stichting Platform Gehandicaptenbeleid

Deze stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan de integratie en participatie in de samenleving van mensen met een handicap en/of chronische ziekte en hun partners. De stichting geeft voorlichting en informatie, treedt op als overlegpartner van overheid en samenleving, functioneert als trefpunt en overlegorgaan, werkt aan de totstandkoming van een integraal gemeentelijk gehandicaptenbeleid, inventariseert knelpunten in beleid en samenleving en formuleert voorstellen tot verbetering. Stichting Platform Gehandicaptenbeleid is in de beleidsnota 'Interactief beleid gemeente Coevorden 2005/2009 ...van twee kanten...' benoemd en heeft daarmee de status van erkend overlegpartner gekregen. Anders dan de Wmo-raad is Stichting Platform Gehandicaptenbeleid niet vanwege een wet ingesteld. De gemeente heeft geen specifiek gehandicaptenbeleid, maar probeert in al het beleid rekening te houden met mensen met een beperking. Stichting Platform Gehandicaptenbeleid wil graag bij de ontwikkeling van het beleid betrokken worden, waarvan de uitvoering gevolgen heeft voor mensen met een beperking. Ook waar het betreft beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, woningbouw, vervoer, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening adviseert de Stichting over de toegankelijkheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid van de openbare ruimte, openbare gebouwen en van sociaal, culturele en maatschappelijke voorzieningen.

De Stichting Platform Gehandicaptenbeleid is voor het Wmo-beleid geen eerste aanspreekpunt. De Stichting zal daarom in de komende beleidsperiode vooraf aan de ontwikkeling van nieuw beleid in zijn algemeenheid worden geïnformeerd en waar nodig om een mening gevraagd. Tijdens de ontwikkeling van het beleid wordt de stichting op de hoogte gehouden van de voortgang. Wanneer het beleid in concept klaar is en de inspraaktermijn loopt, mag Stichting Platform Gehandicaptenbeleid er, net als ieder andere inwoner van de gemeente Coevorden, een mening of advies over geven.

Beleidsuitgangspunten

- de gemeente zet in op een duidelijke communicatie richting de inwoners;
- bij het informeren en adviseren van inwoners blijft de gemeente werken conform het principe van 'De Kanteling';
- de gemeente informeert de inwoners dat de kosten die het gevolg zijn van het ouder worden voor rekening komen van de inwoners, voor zover ze deze kosten kunnen dragen;
- de Wmo-raad blijft het officiële adviesorgaan als het gaat om de uitvoering van de Wmo;
- de gemeente continueert de samenwerking binnen het Beraad Wonen, Welzijn en Zorg.

In de praktijk

- vindt bij iedere nieuwe melding bij het KCC een huisbezoek plaats voor een keukentafelgesprek;
- maakt de gemeente een communicatieplan om haar inwoners te informeren over deze Wmo-nota;
- in oktober 2012 komt er een speciale Wmo-krant uit;
- evalueert de gemeente de samenwerking met de Wmo-raad.

Jannie Bekkers, vrijwilliger bij ToReCo Coevorden

"De meerwaarde van het werk dat wij hier doen, is dat we de gemeente Coevorden promoten. Hoe meer bezoekers er naar de gemeente komen, hoe beter dat is, ook voor de middenstand."

Thema 4

Zorg voor een ander

Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de wijze waarop de gemeente ondersteuning biedt aan haar mantelzorgers en vrijwilligers.

Het onderscheid

Hoewel mantelzorgers en vrijwilligers in veel gevallen, net als in de Wmo, in één adem worden genoemd, bestaat er een groot verschil tussen beide groepen mensen. Dit verschil zit in de mogelijkheid te kunnen kiezen. Mantelzorg overkomt mensen, het wordt ook wel familiezorg genoemd. Voor vrijwilligerswerk kun je kiezen, dat is werk dat past bij de kwaliteiten en tijdsbesteding van iemand.

Mantelzorg

Mantelzorg is de langdurige zorg aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving. De zorgverlening wordt niet in het kader van een hulpverlenend beroep geboden, maar vloeit rechtstreeks voort uit de sociale relatie. Het overstijgt de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar.

Volgens onze beleidsnotitie 'Samen actief is samen succesvol! Vrijwilligers en mantelzorgers de kracht van Coevorden 2010/2013' komt het belang van mantelzorg op verschillende manieren tot uiting: mantelzorgers zetten zich belangeloos in voor anderen uit solidariteit, naastenliefde, rechtvaardigheid en eigen verantwoordelijkheid. Ze zijn bereid zorg te verlenen. Waar mensen hun verantwoordelijkheid nemen moet deze verantwoordelijkheid worden gerespecteerd en ondersteund.

Veel ouderen, gehandicapte of (chronisch) zieke mensen willen zo lang mogelijk thuis (blijven) wonen. Mantelzorg biedt de mogelijkheid eerder ontslagen te worden uit het ziekenhuis of verpleeghuis. De mantelzorger is een belangrijk partner in het lokale zorgbeleid, naast de zorgvrijwilliger en de professionele zorg. De mantelzorger bevordert op deze manier het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking.

In de beleidsnotitie over vrijwilligers en mantelzorgers zijn met betrekking tot mantelzorg vier doelstellingen benoemd:

1. Het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers moet zodanig zijn dat zij hun taak beter kunnen uitvoeren en volhouden. Ook moeten meer mantelzorgers bekend worden met het ondersteuningsaanbod en met het aanbod van respijtzorg. Respijtzorg biedt mantelzorgers de mogelijkheid hun zorgtaken even helemaal aan een ander over te laten.
2. Mantelzorgers krijgen meer informatie over en inzicht in de diensten en de regelingen die er voor hen zijn.
3. Het informele (zorg)netwerk rondom mantelzorgers moet versterkt worden en de informatie hebben om te ondersteunen en te adviseren. Dit is een belangrijke factor bij de zelfredzaamheid van mensen. Het idee hierbij is dat, als je een beroep kunt doen op mensen uit je eigen woonomgeving, je geen professionele instelling hoeft in te schakelen.
4. Mantelzorgers moeten beter in staat worden gesteld hun werk met de mantelzorg te combineren. Dit sluit aan op het uitgangspunt van de Wmo dat iedere burger mee moet kunnen doen op alle levensterreinen.

Deze doelstellingen zijn in de afgelopen periode gedeeltelijk behaald. Er zijn twee decentrale infopleinen geopend waar onder andere informatie voor mantelzorgers te verkrijgen is en wordt er scholing aangeboden aan medewerkers van het Klantcontactcentrum, met als doel zicht te krijgen op het aanbod en ter versterking van de rol als signaleerder. Tevens is er een vervolg gegeven aan het in 2004 opgerichte Contactpunt Mantelzorg. Dit is een belangrijke partner in het informele (zorg)netwerk rondom mantelzorgers. De taken van dit contactpunt zijn informatieverstrekking over mantelzorg, advisering aan lotgenoten (waar kun je terecht voor wat), organisatie van lotgenotenbijeenkomsten en themabijeenkomsten, PR, voorlichting over en organisatie van de Dag van de Mantelzorg.

In de komende periode worden de benoemde doelstellingen verder ingevuld. Daarbij probeert de gemeente zoveel mogelijk mantelzorgers te bereiken. Dit is niet altijd makkelijk, omdat een groot deel van de mensen, dat volgens de definitie mantelzorger is, deze benaming niet op zichzelf betreft. Wie zich niet kan identificeren met het begrip mantelzorg, zal ook niet openstaan voor een aanbod van mantelzorgondersteuning. Veel mantelzorgers zien zichzelf ook niet als zorgvrager of zijn vaak onvoldoende op de hoogte van het aanbod. Schuld en schaamtegevoelens om de verzorgde over te dragen en gebrek aan vertrouwen in vervangende zorg staan in de weg om er gebruik van te maken. Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan (het voorkomen van) overbelasting van mantelzorgers. Ook hiervoor is nodig dat mantelzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze mantelzorger zijn. Mantelzorgers moeten op een laagdrempelige wijze aan kunnen geven dat er sprake is van overbelasting.

Vrijwilligers

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners zich vrijwillig kunnen en willen inzetten voor de samenleving. Deze vrijwillige inzet van inwoners, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en bijvoorbeeld sport), vormt een onmisbaar deel van de 'civil society'. Inwoners kiezen zelf voor het doen van vrijwilligerswerk, dit zorgt ervoor dat het werk dat zij doen ook goed wordt gedaan.

In onze beleidsnotitie 'Samen actief is samen succesvol! Vrijwilligers en mantelzorgers de kracht van Coevorden 2010/2013' zijn met betrekking tot vrijwilligers de volgende twee doelstellingen opgenomen:

1. meer vrijwilligers aan de slag houden en uitbreiden;
2. meer jongeren als vrijwilligers.

De gemeente biedt ondersteuning waar dat nodig is. In algemene zin gebeurt dat door het Steunpunt Vrijwilligerswerk. Dit steunpunt promoot het vrijwilligerswerk en ondersteunt organisaties en verenigingen die met vrijwilligers werken. Er is tevens een vrijwilligersvacaturebank, waar vraag naar en aanbod van vrijwilligerswerk elkaar kunnen vinden. Daarnaast is er informatie beschikbaar welke door het steunpunt wordt verspreid. Er worden nieuwe methodieken ontwikkeld en nieuwe doelgroepen worden bereikt. Ten slotte organiseert het steunpunt maatschappelijke stages.

Maatschappelijke stages is een manier om jongeren enthousiast te maken voor vrijwilligerswerk. Met maatschappelijke stage leveren leerlingen in het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) een onbetaalde bijdrage aan de samenleving. Het gaat dus om vrijwilligerswerk dat vooral plaatsvindt in de non-profitsector: bij een vrijwilligersorganisatie, vereniging, instelling of maatschappelijke organisatie. Soms ook buiten een georganiseerd verband, bijvoorbeeld door boodschappen te doen voor een buurvrouw of een gezin te helpen die dat nodig heeft. Bedrijven kunnen ook een rol spelen op het gebied van maatschappelijk betrokken ondernemen. Hoewel de scholen verantwoordelijk zijn, ziet de gemeente maatschappelijke stages als een kans voor het stimuleren van vrijwilligerswerk.

Een andere kans is de vergrijzing van de samenleving. De senioren van nu en de toe-

komst zijn heel anders dan die van een aantal jaar geleden. Inwoners die naar aanleiding van hun leeftijd zijn gestopt met werken zijn vaak bereid om vrijwilligerswerk te doen. Een veel gehoorde uitspraak is: "Nu ik gestopt ben met werken, heb ik het nog nooit zo druk gehad". Het gaat steeds meer om gepensioneerden met veel kennis en ervaring, die een waardevolle bijdrage willen en kunnen leveren aan de samenleving.

Daarnaast ziet de gemeente kansen om vrijwilligers delen van taken van professionele zorgaanbieders uit te laten voeren. Hierbij realiseert de gemeente zich dat duidelijke taakafspraken en goede ondersteuning essentieel zijn. In deze beleidsperiode streven we daarom naar verdere integratie van de verschillende doelen en middelen rondom participatie. In de nabije toekomst zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bevorderen van de arbeidsparticipatie van een grote groep inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt. Dan gaat het bijvoorbeeld om inwoners die werkzaam zijn op een sociale werkplaats of een bijstandsuitkering ontvangen. Deze inspanningen willen we veel meer dan nu gebruiken om maatschappelijke doelen na te streven. Dan gaat het bijvoorbeeld om het bevorderen van leefbaarheid en ondersteunen van individuele inwoners.

Bij het bevorderen van de arbeidsparticipatie werken we nauw samen met aanbieders van zorg en ondersteuning. Op korte termijn betekenen extra medewerkers in die sectoren betere leefomstandigheden voor de gebruikers. Daarnaast zijn deze sectoren buitengewoon interessant voor uitstroom naar betaalde banen.

Beleidsuitgangspunten

- zoveel mogelijk mantelzorgers bereiken, door ze er bewust van te maken dat ze mantelzorgers zijn;
- extra aandacht besteden aan (het voorkomen van) overbelasting van mantelzorgers;
- maatschappelijke stages zijn een kans voor het stimuleren van vrijwilligerswerk;
- de vergrijzing van de samenleving is een kans voor vrijwilligerswerk;
- de gemeente streeft naar verdere integratie van de verschillende doelen en middelen rondom participatie.

In de praktijk

- indien gewenst vindt er bij een nieuwe melding in het kader van de Wmo een huisbezoek plaats voor een keukentafelgesprek.
- wordt de ondersteuning aan het contactpunt Mantelzorg gecontinueerd;
- wordt aandacht besteed aan laagdrempelige mogelijkheden voor mantelzorgers om overbelasting aan te geven;
- continueert de gemeente de ondersteuning aan het Steunpunt Vrijwilligerswerk, waardoor ook maatschappelijke stages worden gestimuleerd;
- onderzoekt de gemeente in samenspraak met zorgaanbieders en andere organisaties waar en op welke wijze vrijwilligers kunnen worden ingezet;
- bij keukentafelgesprekken wordt expliciet aandacht besteed aan de rol van mantelzorgers en vrijwilligers, waarbij ook oog is voor overbelasting.

Bep Westenbrink, vrijwilliger in de bibliotheek in Schoonoord

"Wij hebben vaste klanten die hier met een lekker kopje koffie erbij de maandbladen of de kranten doornemen. Zo is de bibliotheek ook een ontmoetingspunt voor het dorp."

Thema 5

Voorzieningen

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de voorzieningen die de gemeente biedt voor inwoners met een beperking.

Keuzevrijheid en verantwoordelijkheid

De Wmo is gestart als een wet waarin keuzevrijheid voor onze inwoners hoog in het vaandel staat. Er kan bijna altijd worden gekozen tussen een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget (PGB). Bij een PGB mag iemand zelf kiezen wie de ondersteuning levert.

Keuzevrijheid brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. In de praktijk merkt de gemeente dat niet iedereen met die verantwoordelijkheid om kan gaan. De verantwoording van het bestede bedrag is soms lastig. Daarnaast ziet de gemeente dat er soms een beroep wordt gedaan op het PGB voor ondersteuning die al jaren wordt geleverd. Het gaat dan vaak om ondersteuning door het netwerk in de familiale sfeer.

Landelijk heeft de wetgever het persoonsgebonden budget in de AWBZ ernstig beperkt. Deze beperking was noodzakelijk omdat er een overconsumptie van zorg ontstond. Veel mensen vroegen een PGB aan, die anders geen beroep hadden gedaan op zorg in natura. Dit fenomeen herkennen we ook bij de uitvoering van hulp bij het huishouden.

In het wetsvoorstel waarin begeleiding wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten wordt de keuzevrijheid niet langer als verplichting opgelegd. De gemeente mag kiezen of ze de huidige keuzevrijheid in stand laat. In het huidige wetsvoorstel wordt aangegeven, dat de gemeente alleen een PGB hoeft te verstrekken op het moment dat zorg in natura geen adequate oplossing kan bieden.

Indien het wetsvoorstel wordt aangenomen zal de gemeente alleen een PGB aanbieden indien dit het aanbieden van algemene voorzieningen niet ondermijnt en er geen overconsumptie van ondersteuning ontstaat.

Hulp bij het huishouden

Hulp bij het huishouden is de grootste uitgave. In de afgelopen twee jaar heeft de gemeente door middel van de Kanteling stevig ingezet op deze vorm van ondersteuning.

In 2012 is er ruim 4,7 miljoen euro begroot voor deze vorm van ondersteuning. In 2011 is onderzocht of de gemeente voor deze voorziening een inkomensgrens mag stellen. De Centrale Raad van Beroep heeft echter aangegeven dat het, binnen de huidige wetgeving, alleen mogelijk is om een eigen bijdrage te vragen. De gemeente vraagt al de maximale eigen bijdrage.

In 2012 wordt hulp bij het huishouden opnieuw aanbesteed. De gemeente kiest daarbij voor een gebiedsgerichte benadering. Door minder aanbieders per gebied toe te laten, kan de onderlinge samenwerking bevorderd worden.

Er wordt een algemene voorziening voor hulp bij het huishouden ontwikkeld. Dit is een voorziening waar iedereen gebruik van kan maken. Het maakt daarbij niet uit of de behoefte ontstaat door tijdgebrek of een beperking. Op het moment dat er sprake is van een beperking worden de kosten van de algemene voorziening door de gemeente

gecompenseerd. Indien de algemene voorziening de beperkingen onvoldoende compenseert bestaat er recht op een individuele voorziening.

Vervoer

Recht op vervoer op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben de personen die door hun beperkingen geen gebruik kunnen maken van het normale openbaar vervoer om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven van alledag. De gemeente verstrekt meestal een vervoersvoorziening in de vorm van collectief vervoer omdat dat de goedkoopst adequate vervoersvoorziening is. Collectief vervoer is een vorm van openbaar vervoer als het normale openbaar vervoer geen uitkomst biedt.

Uitgaande van de gedachte van De Kanteling is ook hier het uitgangspunt dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen vervoer. Iedereen heeft vervoerskosten. De gemeente wil in de komende beleidsperiode onderzoeken of er een betere balans gevonden kan worden tussen de vervoerskosten en de financiële draagkracht van de inwoners. Op dit moment hebben mensen met een beperking in de praktijk soms minder vervoerskosten door de ondersteuning die de gemeente biedt, dan mensen met een vergelijkbaar inkomen zonder beperking.

De bereikbaarheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer is de laatste jaren enorm toegenomen. Uitgangspunt voor de komende jaren is dan ook de toegang tot het collectief vervoer (een algemene voorziening) te beperken en mensen meer gebruik te laten maken van het reguliere openbaar vervoer. Hiervoor wordt een campagne gestart in samenwerking met het OV-bureau Groningen-Drenthe.

Vanaf 1 januari 2014 zijn gemeenten verantwoordelijk voor al het vervoer in het kader van begeleiding, dat nu nog onder de AWBZ valt. Vooral met instellingen die dagbesteding aanbieden worden afspraken gemaakt over de wijze waarop het vervoer van hun cliënten moet worden geregeld. Daarnaast probeert de gemeente door beter gebiedsgericht te werken de kosten voor het vervoer in het kader van begeleiding te beperken.

Begeleiding

In december 2011 heeft de staatssecretaris een voorstel gestuurd naar de Tweede Kamer om de huidige functie 'extramurale begeleiding' uit de AWBZ te decentraliseren naar de Wmo.

Extramurale begeleiding is alle begeleiding die geboden wordt aan inwoners die niet permanent in een tehuis verblijven. Begeleiding bestaat in heel veel vormen, maar er is één duidelijk onderscheid te maken: individuele begeleiding en groepsbegeleiding.

Per 1 januari 2014 valt iedere inwoner met een indicatie begeleiding onder de Wmo. Op dit moment ontvangen 305 inwoners boven de 18 jaar en 105 inwoners onder de 18 jaar een vorm van begeleiding. Dit lijkt niet zo veel, maar de kosten zijn aanzienlijk, naar schatting gaat het in Coevorden om een bedrag tussen de 6 á 7 miljoen euro per jaar.

De functie begeleiding wordt gedecentraliseerd. Dit betekent dat bestaande rechten komen te vervallen. Wij hebben straks de taak om inwoners maatschappelijke ondersteuning te bieden om: "dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren en het persoonlijk leven te structureren en daarover regie te voeren".

De vorm waarin de ondersteuning plaatsvindt, is in beginsel vrij. Doordat er direct minder budget is voor begeleiding kan de huidige wijze van ondersteuning niet worden gecontinueerd. De gemeente wil kijken of ze met het creëren van algemene voorzieningen de kosten kan beperken. Alleen als een algemene voorziening geen oplossing biedt, bestaat er recht op een individuele voorziening. Op dit moment zijn er in Coevorden ongeveer 40 aanbieders van begeleiding actief, om beter samen te kunnen werken wil de gemeente het aantal aanbieders beperken.

Schuldhelpverlening

De Eerste Kamer heeft in februari 2012 de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening vastgesteld. Schuldhelpverlening is in onze gemeente al jaren een gemeentelijke taak, maar viel niet onder het bereik van de Algemene wet bestuursrecht. Hierdoor was er bijvoorbeeld geen mogelijkheid tot het indienen van bezwaar en beroep. Op 1 juli 2012 treedt de wet in werking. In 2012 stelt de gemeente een beleidsplan Schuldhelpverlening vast. De visie op maatschappelijke ondersteuning, zoals die is verwoord in hoofdstuk 3, geldt tevens als blauwdruk voor de schuldhelpverlening.

Beleidsuitgangspunten

- bij de aanbesteding van hulp bij het huishouden zet de gemeente in op gebiedsgericht werken en op het creëren van een algemene voorziening voor al onze inwoners;
- de visie op maatschappelijke ondersteuning is tevens van toepassing op schuldhelpverlening;
- de gemeente zoekt een betere balans tussen de gemeentelijke uitgaven voor vervoer en de financiële draagkracht van de gebruiker van het collectief vervoer;
- het gebruik van het reguliere openbaar vervoer wordt gestimuleerd;
- bij het vormgeven van begeleiding creëert de gemeente naast individuele voorzieningen ook algemene voorzieningen;
- de gemeente beperkt het aantal aanbieders om beter samen te kunnen werken.

In de praktijk

- besteedt de gemeente in 2012 hulp bij het huishouden opnieuw aan, nu gebiedsgericht;
- wordt begeleiding aanbesteed, daarbij creëert de gemeente direct algemene voorzieningen;
- start de gemeente een campagne in samenwerking met het OV-bureau voor het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer;
- maakt de gemeente afspraken over het vervoer in het kader van begeleiding;
- stelt de gemeente in 2012 een beleidsplan en verordening Schuldhelpverlening vast;
- verstrekt de gemeente geen PGB indien de ondersteuning wordt geleverd door familieleden, indien het aannemelijk is dat die familieleden de ondersteuning ook geleverd hadden indien er geen vergoeding tegenover stond.

Herman Meppelink en Sven Festerling,
instructeurs bij Budovereniging Masakatsu
Agatsu in Coevorden

"De jeugd is een belangrijke groep in de maatschappij. We vinden het geweldig om te zien dat ze zich door fysieke training ook geestelijk ontwikkelen en op die manier vanuit een gezonde persoonlijkheid met andere mensen omgaan."

Thema 6

OGGZ en maatschappelijke opvang

INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt omschreven hoe de gemeente vorm geeft aan haar taak bij het bieden van maatschappelijke opvang, het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid.

Opvang en OGGZ

Om de zelfredzaamheid van haar inwoners te stimuleren voert de gemeente taken uit op onder andere het terrein van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en maatschappelijke opvang. Op deze wijze wordt geprobeerd te voorkomen dat inwoners niet langer de regie over hun eigen leven kunnen voeren en hun leefomstandigheden kwetsbaar worden.

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten. Ze zijn niet in staat zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Onder het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg worden alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid verstaan, die niet worden uitgevoerd op basis van een vrijwillige, individuele hulpvraag. De kern van de OGGZ is het ontbreken van actieve medewerking van de persoon of personen waarop men zich richt. Er is geen vraag om zorg in traditionele zin. Het gaat vaak om zorgmijders.

OGGZ-netwerk Coevorden

Binnen de gemeente is het OGGZ-netwerk actief, welke is bedoeld voor mensen die op een bepaald moment in hun leven een helpende hand nodig hebben. Deze mensen kunnen het bijvoorbeeld moeilijk vinden om voor zichzelf te zorgen. Of het lukt ze niet om zelf dingen te regelen. Bekenden maken zich zorgen, instellingen zien dat het niet gaat met iemand of ontvangen klachten. Dan worden hulpverleners uit het netwerk ingezet en nemen deze zorg tijdelijk over. Het OGGZ-netwerk ondersteunt deze mensen om weer zoveel als mogelijk op eigen kracht mee te kunnen doen aan de maatschappij.

In het OGGZ-netwerk werken naast de gemeente de volgende organisaties samen:

- Algemeen Maatschappelijk werk Coevorden;
- GGD Drenthe;
- GGZ Drenthe – divisie Zuidoost / verslavingszorg;
- Politie Drenthe;
- Promens Care;
- Woningcorporatie Domesta;
- Woonservice Drenthe.

Een meldpunt

Het OGGZ-netwerk heeft een punt waar meldingen kunnen worden gedaan over ver eenzaamde, depressieve en/of demente ouderen, woningvervuilers, meervoudige probleemgezinnen, langdurig van de GGZ afhankelijke mensen, langdurig verslaafden aan alcohol en/of drugs, zwerfjongeren, daklozen en straatprostituees. Bij iedere melding

wordt nagegaan of de cliënt al bekend is bij de hulpverlening. Door meerdere pogingen te doen om contact te leggen wordt geprobeerd het vertrouwen van een cliënt te winnen. Er wordt vervolgens een huisbezoek afgelegd om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de problematiek. Pas dan is er een basis om de problemen op te heffen en aan de oorzaken ervan te werken. Eens per drie weken vindt er een overleg van het OGGZ-netwerk plaats. Tijdens dit overleg wordt besproken welke hulp nodig is.

In de komende periode wil de gemeente mensen die nu gebruik maken van maatschappelijke opvang zo veel en zo snel mogelijk begeleiden naar een zelfstandig bestaan inclusief onderkomen. Hun eigen kracht versterken. Onder het motto: 'Voorkomen is beter dan genezen' zetten we in op het doorgeven van signalen over inwoners die om wat voor reden dan ook niet mee kunnen doen aan de maatschappij.

Woonkansbeleid

Om aan het bovenstaande uitvoering aan te geven, start de gemeente met het ontwikkelen en implementeren van woonkansbeleid. Het doel hiervan is mensen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen een nieuwe kans te kunnen bieden. De verwachting is dat hierdoor overlast in de buurt vermindert en het aantal gedwongen huisuitzettingen afneemt. Daarnaast is woonkansbeleid erop gericht huisuitzetting en dakloosheid (door hoge huurschulden of overlast) te voorkomen en om ontregelde huishoudens, daklozen, ex-gedetineerden en mensen die structureel overlast veroorzaken een (laatste) kans op huisvesting te bieden. Woonkansbeleid vergt een intensieve samenwerking tussen hulpverlenende organisaties, woningcorporaties en gemeente. Het past daarom goed binnen het OGGZ-netwerk.

Beleidsuitgangspunten

- mensen die nu gebruik maken van maatschappelijke opvang zo veel en zo snel mogelijk begeleiden naar een zelfstandig bestaan inclusief onderkomen;
- inzetten op het doorgeven van signalen over inwoners die om wat voor reden dan ook niet mee kunnen doen aan de maatschappij.

In de praktijk

- wordt het OGGZ-netwerk voortgezet, waarbij benadrukt wordt dat het om een tijdelijke inzet van het netwerk moet gaan;
- besteedt de gemeente in haar communicatie aandacht aan de bekendheid van het OGGZ-meldpunt en daarmee aan het OGGZ-netwerk;
- start de gemeente met het ontwikkelen en implementeren van woonkansbeleid;
- de nota "t Kan beter openbare gezondheidszorg 2009-2011" krijgt in 2012 een vervolg.

Financiën

INLEIDING

In deze nota is al een paar keer benoemd dat de uitvoering van de Wmo een grote druk legt op onze begroting. In deze paragraaf wordt in hoofdlijnen stil-gestaan bij de huidige financiële stand van zaken.

Inkomsten

Gemeentefonds

Het Wmo-budget is niet geormerkt, maar opgenomen in de gemeentefondsuitkering die de gemeente ontvangt. Het budget dat de gemeente sinds 1994 ontvangt voor de voorzieningen op basis van de oude Wet voorzieningen gehandicapten is niet meer te herleiden uit het gemeentefonds.

In de septembercirculaire van het rijk uit 2009 is een bedrag toegevoegd aan het gemeentefonds, het overgrote deel van dit bedrag is bestemd voor hulp bij het huishouden. Deze ontvangsten bedroegen in de afgelopen jaren:

Inkomsten uit het gemeentefonds voor hulp bij het huishouden

2009	2010	2011	2012
€ 3.805.000	€ 3.850.000	€ 4.074.000	€ 4.107.000

Eigen bijdragen

Per 1 januari 2009 vraagt de gemeente, naast hulp bij het huishouden, ook voor woon- en vervoersvoorzieningen van haar inwoners een eigen bijdrage. Dit zien we terug in de stijging van de opbrengsten uit de eigen bijdragen. Het is niet te herleiden welk bedrag toe te rekenen is aan hulp bij het huishouden en welk bedrag aan woon en vervoersvoorzieningen. Hieronder staat een overzicht over de jaren 2008 t/m 2011:

Opbrengsten uit eigen bijdragen

2008	2009	2010	2011
€ 460.000	€ 457.000	€ 669.000	€ 812.000

Uitgaven

Hulp bij het huishouden

In Coevorden ontvangen 1235 inwoners een vorm van hulp bij het huishouden. De verplichting hiervoor bedraagt in 2012 €4,8 miljoen euro. In de afgelopen drie jaar bedroegen de uitgaven voor hulp bij het huishouden:

Uitgaven voor hulp bij het huishouden

	2008	2009	2010	2011
Totaal hulp bij het huishouden	€ 3.350.000	€ 3.887.000	€ 4.954.000	€ 4.749.000
Zorg in natura	€ 2.930.000	€ 3.487.000	€ 4.504.000	€ 4.305.000
Persoonsgebonden budget	€ 420.000	€ 400.000	€ 450.000	€ 444.000

Per 1 januari 2010 heeft de gemeente hulp bij het huishouden opnieuw aanbesteed, daarbij is rekening gehouden met het feit dat er bij zorg in natura niet meer standaard gewerkt mag worden met alfahulpen, wat tot dan toe gebruikelijk was. Dit heeft tot een forse stijging van de uitgaven geleid.

In 2010 is de gemeente gestart met 'De Kanteling', het effect daarvan is terug te zien in de uitgaven voor hulp bij het huishouden in 2011.

Woonvoorzieningen

De uitgaven voor woonvoorziening fluctueren van oorsprong veel. Op het moment dat er in een jaar een aantal grote woningaanpassingen is, stijgen de kosten direct aanzienlijk. De uitgaven over de afgelopen vier jaar bedroegen:

Uitgaven voor woonvoorzieningen			
2008	2009	2010	2011
€ 535.000	€ 540.000	€ 399.000	€ 535.000

Hulpmiddelen

Bij hulpmiddelen gaat het om voorzieningen als scootmobielen, douchestoelen, driewiel fietsen enzovoorts. De uitgaven voor hulpmiddelen stijgen ieder jaar door een grote beroep op deze voorzieningen en een stijging van de kostprijs. De uitgaven voor hulpmiddelen bedroegen in de afgelopen vier jaar:

Uitgaven voor hulpmiddelen			
2008	2009	2010	2011
€ 589.000	€ 666.000	€ 713.000	€ 831.000

Vervoer

De uitgaven voor vervoer bestaan voor de gemeente uit het collectief vraagafhankelijk vervoer en de financiële tegemoetkoming voor vervoer. In de gemeente Coevorden hadden in 2011 2.200 inwoners een vervoerspas voor het collectief vervoer. 1.330 Pashouders reisden ook met deze pas.

De uitgaven voor vervoer waren in 2009 en 2010 lager dan in 2011. Dit kwam mede doordat de vervoerder failliet ging en we tweemaal een strenge winter hadden waardoor er minder werd gereisd. De uitgaven over de afgelopen drie jaar bedroegen:

Uitgaven voor vervoer			
2008	2009	2010	2011
€ 435.000	€ 490.000	€ 491.000	€ 672.000

Indicatiestelling

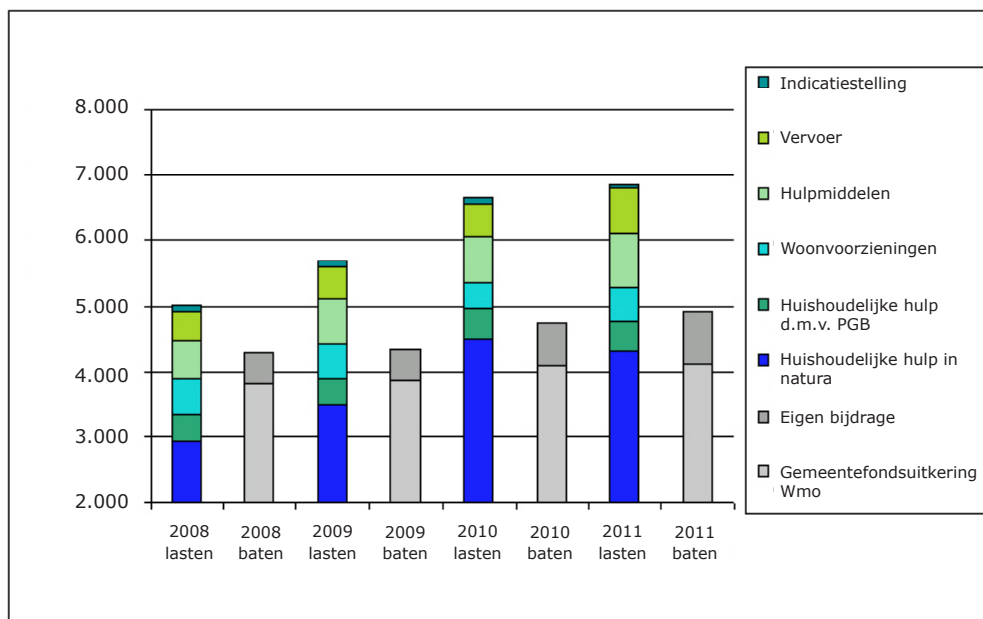
Soms heeft de gemeente een extern advies nodig om zich een goed oordeel te kunnen vormen over een aanvraag. De uitgaven voor externe adviezen zijn de afgelopen jaren gedaald. Dit komt doordat de medewerkers in ons loket steeds vaker zelf een indicatie kunnen stellen. We verwachten wel dat deze kosten tijdelijk weer zullen stijgen door de invoering van begeleiding.

Uitgaven voor indicatiestelling

2008	2009	2010	2011
€ 94.000	€ 117.000	€ 88.000	€ 57.000

Conclusie

In onderstaande grafiek staat een totaal overzicht van in de inkomsten en uitgaven over de afgelopen vier jaren. Hierin zijn alleen de inkomsten opgenomen die te herleiden zijn in het gemeentefonds.

Het Wmo-budget in de algemene gemeentefondsuitkering is de afgelopen jaren gestegen, alsmede de opbrengst uit de eigen bijdragen. De uitgaven zijn tevens gestegen door een stijging van de doelgroep en de kostprijs van de meeste voorzieningen.

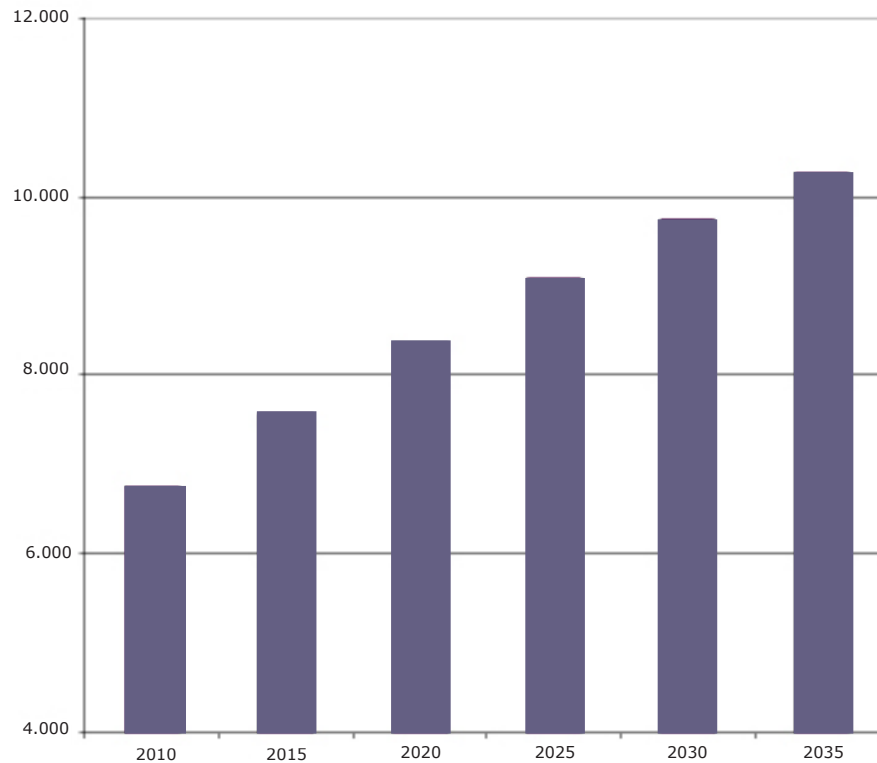
Het Wmo-budget in de algemene gemeentefondsuitkering wordt bepaald aan de hand van vele verdeelmaatstaven, zoals de leeftijd van de bevolking in de gemeente.

De verstrekkingen in het kader van hulp bij het huishouden leggen de grootste druk op de gemeentelijke financiën. De gemeente geeft aan deze voorziening structureel meer uit, dan ze van het rijk ontvangt. Er wordt in deze paragraaf daarom extra stilgestaan bij deze voorziening.

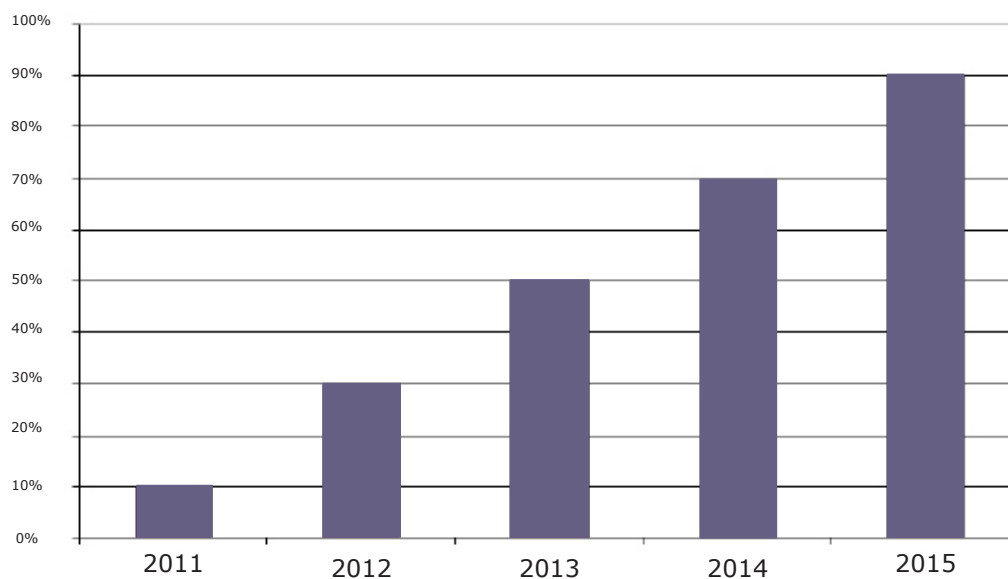
Meerjarenprognose

Op basis van de verstrekkingen over de afgelopen jaren is er voor hulp bij het huishouden een meerjarenprognose opgesteld. Indicatoren die hierin een rol spelen, zijn onder andere het aantal 65-plussers in de gemeente, de jaarlijkse prijsstijgingen bij zorgaanbieders en het gemiddeld aantal uren hulp bij het huishouden per klant. In de volgende drie tabellen is geschetst hoe deze indicatoren zich ontwikkelen in Coevorden:

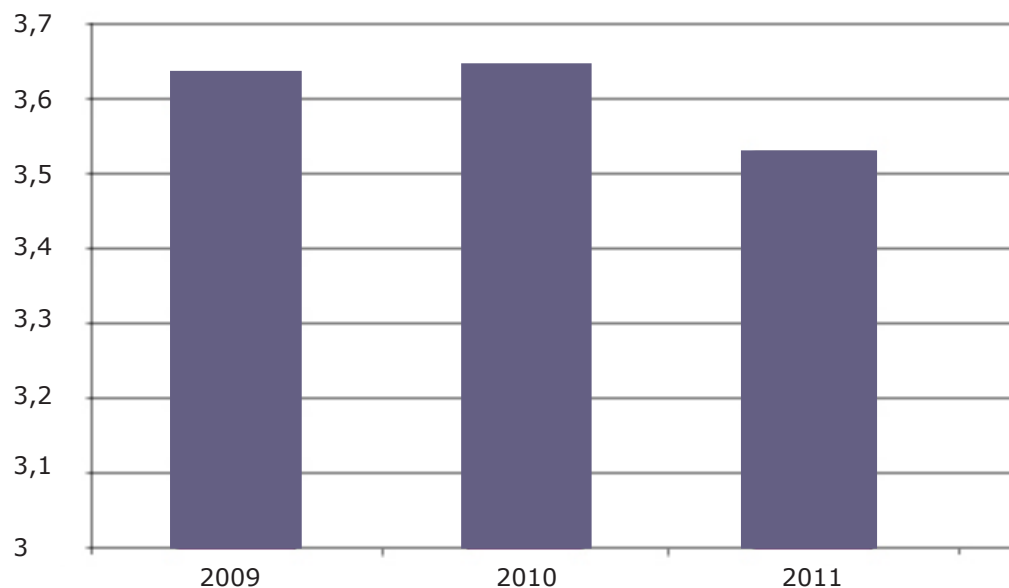
Het aantal 65-plussers in de gemeente:

De verwachte prijsstijging als gevolg van de jaarlijkse prijsindexaties:

De ontwikkeling van het gemiddelde aantal ingezette uren per klant per week in de afgelopen drie jaren:

In de begroting neemt het beschikbare budget af als gevolg van de taakstellende bezuinigingen in het kader van eerdere bezuinigingsmaatregelen (het project 'Perspectief vraagt durf') en de inzet van het risicobudget bij de begroting 2012. Het ingezette risicobudget neemt gedurende drie jaren af tot € 0, dat wil zeggen dat de organisatie de opdracht heeft om de kosten binnen drie jaar terug te brengen tot het oorspronkelijke niveau.

Bij ongewijzigd beleid zullen de uitgaven voor hulp bij het huishouden zich als volgt ontwikkelen.

	2011	2012	2013	2014	2015
Bezuinigingen 'perspectief vraagt durf'	€ 265.000	€ 415.000	€ 515.000	€ 515.000	€ 515.000
Saldo ten opzichte van de begroting (inclusief 'perspectief vraagt durf')	€ 38.685	€ -420.726	€ -801.443	€ -1.153.774	€ -1.518.095

Effect van reeds ingezette maatregelen

In het kader van 'De Kanteling' is er actief ingezet op hulp bij het huishouden, er is kritisch gekeken naar de inzet van voorliggende algemene voorzieningen en het netwerk, dit heeft geleid tot de inzet van minder uren. Dit is terug te zien is het gemiddelde aantal uren per klant.

Toekomstige maatregelen

De maatregelen die in het kader van eerdere bezuinigingen (het project 'Perspectief vraagt durf') zijn genomen, zijn onvoldoende om in de komende jaren hulp bij het huishouden uit te voeren binnen de begroting. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk. In 2012 wil de gemeente hulp bij het huishouden opnieuw aanbesteden. Daarbij wordt er gebiedsgericht aanbesteed en wordt slechts een beperkt aantal aanbieders per gebied toegelaten. Daarnaast zet de gemeente in op het ontwikkelen van een algemene voorziening voor hulp bij het huishouden, om voor alle inwoners een toegankelijke voorziening te creëren en de kostprijs te verlagen.

Het is op dit moment nog niet met zekerheid te zeggen of deze nieuwe maatregelen voldoende zijn om binnen de begroting te blijven. Dit zal nader bezien moeten worden, mede in het licht van de aankomende decentralisaties. De gemeente heeft een inspanningsverplichting om uitvoering te geven aan de Wmo binnen de gestelde financiële kaders. Wellicht betekent dit dat nieuwe maatregelen noodzakelijk zijn.